

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар
2020 р.



ПРОГРАМА ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
галузь знань – *01 Освіта / Педагогіка*
спеціальність – *013 Початкова освіта*
освітньо-професійна програма – *Початкова освіта*

Програма підсумкової атестації. Комплексний кваліфікаційний екзамен: [для студентів спеціальності 013 Початкова освіта]. – Кременець, 2020. – 52 с.

Укладачі:

Приймас Н. В. – к. пед. н., доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Комінярська І. М. – к. філол. н., доцент, доцент кафедри української філології та суспільних дисциплін

Павелко В. В. – к. пед. н., доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Бешок Т. В. – к. пед. н., доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Легін В. Б. – к. пед. н., доцент кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка – член проектної групи

Швец О. В. – к. пед. н., старший викладач кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії і методики дошкільної та початкової освіти. Протокол № 1 від 31.08.2020 року

Зав. кафедри _____



Т. С. Фасолько

Пояснювальна записка

Побудова національної системи освіти в Україні в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» та впровадження Державного стандарту початкової освіти передбачає новий підхід до професійної підготовки майбутніх вчителів як компетентних фахівців. Відповідно основним критерієм роботи закладу вищої освіти є рівень підготовленості випускників, ефективне поєднання їхніх теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, сформованість професійних компетентностей.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 013 «Початкова освіта» розроблена відповідно до нормативних вимог підготовки фахівців, викладених у законодавчих та нормативних документах про вищу освіту. Її зміст орієнтує студентів не лише на відтворення засвоєних педагогічних знань, а й на демонстрацію фахових умінь відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Пропонована програма має на меті, поряд із оволодінням знаннями про педагогічні та методичні засади організації освітнього процесу у початковій школі, виявити у студентів здатність до педагогічної діяльності на посаді вчителя початкової школи у закладах загальної середньої освіти.

До програми комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 013 «Початкова освіта» включено зміст навчальних дисциплін: Педагогіка початкової освіти, Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» (*методика навчання української мови, каліграфія, методика навчання літературного читання*), Методика навчання освітньої галузі «Математика», Методика навчання освітньої галузі «Природознавство», Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», Методика навчання освітньої галузі «Технології» (*трудове навчання з практикумом, методика навчання інформатики*), Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво» (*образотворче мистецтво з методикою навчання, музичне мистецтво з методикою навчання, основи хореографії з методикою навчання*). Питання, включені до програми підсумкової атестації, мають міжпредметний характер, який повинні виявити студенти у своїх відповідях.

Екзамен визначає рівень теоретичних знань здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та вміння практично їх застосовувати.

На підсумковому іспиті до студентів ставляться такі вимоги:

- знати основні теоретичні положення з курсів педагогіки початкової освіти, з методик початкового навчання;
- уміти підкріплювати теоретичні знання прикладами з досвіду роботи вчителя початкової школи, власних спостережень, педагогічної практики;
- знати основну та фахову методичну літературу, а також нормативні документи щодо організації освітньо-виховного процесу в початковій школі.

У програмі подано орієнтовний перелік питань, короткі рекомендації щодо структури відповідей, їх послідовного викладу, список рекомендованої літератури для самостійної роботи студентів у процесі підготовки до екзамену. Для зручності користування матеріал згрупований за навчальними дисциплінами та темами курсу.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачає застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність володіти державною мовою як усно, так і письмово та спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Навички планування та управління часом; уміння і здатність до прийняття рішень.

ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати належну якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності спеціальні (ФК)

ФК1. Здатність усвідомлювати високе соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя початкових класів.

ФК 2. Здатність проектувати і провадити освітній процес із врахуванням сучасного сталого розвитку суспільства та рівня розвитку особистості учня початкових класів.

ФК9. Здатність керуватися у професійно-педагогічній діяльності нормативно-правовими документами.

ФК10. Здатність використовувати основи теорії і методології освіти в професійно-педагогічній діяльності.

ФК 13. Здатність трансформувати і впроваджувати передовий педагогічний досвід у власній професійній діяльності у галузі початкової освіти.

ФК 15. Здатність здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.

Програмні результати

ПРН-1. Продемонструвати знання галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері початкової освіти.

ПРН-2. Продемонструвати сучасні уявлення про тенденції, закономірності розвитку методик початкової освіти у контексті реалізації концепції НУШ.

ПРН-3. Продемонструвати сучасні уявлення про підходи до управління педагогічною взаємодією, організацією навчально-виховного процесу, сучасною освітньою технологією навчання і виховання молодших школярів.

ПРН-4. Володіти державною мовою як усно, так і письмово та спілкуватися іноземною мовою, здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.

ПРН-5. Продемонструвати базові уявлення з дисциплін гуманітарної, соціально-економічної, математичної та природничо-наукової підготовки майбутнього фахівця.

ПРН-8. Використовувати навички, що були сформовані й розвинуті під час вивчення дисциплін професійної практичної підготовки.

ПРН-9. Застосовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей дитячих колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН-12. Обґрунтовувати вибір ефективних методів і прийомів для реалізації навчально-виховного процесу та завдань наукових досліджень в галузі початкової освіти.

ПРН-19. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності; приймати обґрунтовані рішення.

ПРН-21. Продемонструвати вміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ПРН-23. Продемонструвати навички публічної етичної поведінки.

Орієнтовний перелік питань

Педагогіка початкової освіти

1. Поняття про зміст освіти у початковій школі. Реформування змісту початкової освіти. Нова українська школа як ключова реформа Міністерства освіти і науки України.
2. Державний стандарт початкової освіти. Навчальні плани та навчальні програми для початкової школи, особливості їх побудови. Вимоги до підручників для початкової школи.
3. Вікова характеристика готовності дітей до шкільного навчання. Характерні риси молодшого шкільного віку. Мотивація учіння молодших школярів.
4. Сутність розвивального навчання. Система розвивального навчання в досвіді роботи В. О. Сухомлинського. Технології розвивального навчання Ш. О. Амонашвілі та Д. Б. Ельконіна-В. В. Давидова.
5. Поняття процесу навчання. Цілі навчальної діяльності. Емоційність процесу навчання молодших школярів.
6. Етапи навчального процесу у діяльності вчителя. Основні етапи оволодіння знаннями.
7. Характеристика дидактичних принципів початкового навчання.
8. Контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Функції та види контролю в початкових класах. Формувальне оцінювання в НУШ.
9. Методи навчання у початковій школі, їх вибір та поєднання. Дидактичні ігри в системі уроків. Методи і прийоми навчання у педагогіці Ш. О. Амонашвілі.
10. Методи усного викладу навчального матеріалу, їх види та функції.
11. Наочні методи навчання, їх роль та особливості використання.
12. Практичні методи навчання у початкових класах, їх роль та особливості використання.
13. Інтерактивні методи навчання, їх характеристика та особливості використання у початковій школі. Методи навчання в Українській школі Ейдетики.
14. З історії розвитку організаційних форм навчання у початковій школі. Добір змісту і методичного забезпечення уроку. Порівняльні можливості фронтальних, індивідуальних та групових форм навчання молодших школярів.
15. Основні типи уроків у початковій школі, їх структура та дидактичні особливості. Інтегровані уроки та використання міжпредметних зв'язків.
16. Підготовка вчителя до уроку. Умови ефективності уроку. Дидактичні особливості уроків для учнів шестирічного віку.
17. Особливості підготовки та проведення відкритого уроку. Нестандартні уроки, їх види і особливості організації та проведення у початковій школі.
18. Позаурочні форми навчання у початковій школі. Методика проведення екскурсій як позаурочної форми навчання.
19. Мета та основні принципи виховання молодших школярів. Методи виховання та їх класифікація. Гра як метод виховання молодших школярів.
20. Розумове виховання молодших школярів, його основні завдання. Завдання та зміст естетичного виховання молодших школярів.
21. Завдання морального виховання учнів початкових класів. Екологічне виховання молодших школярів.
22. Завдання і зміст трудового виховання. Економічне виховання учнів початкових класів. Професійна орієнтація молодших школярів.
23. Фізичне виховання у початковій школі. Режим дня молодшого школяра та його виховні можливості.
24. Завдання, зміст, основні напрямки та форми позакласної виховної роботи з молодшими школярами.

25. Родинні виховні заходи в початкових класах. Виховання у сім'ї як першооснова розвитку дитин як особистості. Сучасні проблеми сімейного виховання.

Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» (методика навчання української мови, каліграфія, методика навчання літературного читання)

1. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» як педагогічна наука: принципи, методи та дидактичні засоби навчання.

2. Лінгвістична основа методики навчання грамоти. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення лінгвістичних понять на уроках української мови в початковій школі.

3. Характеристика звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти, його особливості. Прийоми звукового синтезу та аналізу.

4. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) на уроках навчання грамоти в початковій школі.

5. Методика навчання основ фонетики і графіки. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення фонетики і графіки на уроках української мови в початковій школі.

6. Методика навчання орфографії Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення орфографії на уроках української мови в початковій школі.

7. Методика навчання основ лексики. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення лексики на уроках української мови в початковій школі.

8. Методика навчання елементів морфеміки. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо до вивчення морфеміки на уроках української мови в початковій школі.

9. Методика навчання основ морфології. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення морфології на уроках української мови в початковій школі.

10. Методика навчання елементів синтаксису. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення синтаксису та пунктуації на уроках української мови в початковій школі.

11. Методика розвитку мовлення молодших школярів: види мовлення, методи розвитку мовлення. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) на уроках розвитку мовлення в початковій школі.

12. Компетентнісний підхід щодо формування і перевірки мовних і мовленнєвих знань і умінь учнів з української мови.

13. Характеристика та особливості мовно-літературної освітньої галузі: мета та завдання.

14. Комунікативна компетентність і навчальна діяльність учнів під час вивчення словосполучення і речення.

15. Теоретичні та дидактичні основи методики навчання каліграфічного письма. Характеристика змістової лінії «Взаємодіємо письмово».

16. Характеристика процесу письма. Комунікативна спрямованість процесу письма. Удосконалення навички письма.

17. Умови та засоби навчання каліграфічного письма. Самоконтроль за виконанням графічних, технічних, гігієнічних правил письма.

18. Методика класного читання: теоретико-методичні основи читання. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) на уроках літературного читання в початковій школі.

19. Характеристика мовно-літературної освітньої галузі «Літературне читання». Методика оволодіння прийомами роботи з дитячою книжкою.

20. Формування і розвиток навички літературного читання. Реалізація змістових ліній на уроці читання.

21. Розвиток навички читання та прийомів розуміння прочитаного. Методика роботи над художнім твором у початкових класах.

22. Особливості роботи над творами різних родів і жанрів. Дослідження та взаємодія з тестами різних видів.

23. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення та опанування початковими лінгвістичними знаннями, нормами літературної вимови та правилами українського правопису на уроках української мови в початковій школі.

24. Порівняльна характеристика Типових освітніх програм початкової освіти (Р. Б. Шиян і О.Я Савченко) мовно-літературної освітньої галузі: мета, завдання, структура, змістові лінії та використання підручників.

25. Ефективність та доцільність використання аудіовізуальних навчальних засобів на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.

Методика навчання освітньої галузі «Математика»

1. Методика навчання математики як наука та математика як навчальний предмет.
2. Теоретико-методичні основи вивчення нумерації чисел першого десятка.
3. Теоретико-методичні основи ознайомлення учнів з усною і письмовою нумерацією чисел другого десятка.
4. Теоретико-методичні основи ознайомлення учнів з усною та письмовою нумерацією чисел 21–100.
5. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення табличних прийомів додавання й віднімання.
6. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення усних позатабличних прийомів додавання й віднімання в межах ста.
7. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення дій множення й ділення, взаємозв'язку дій множення й ділення.
8. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення прийомів табличного множення й ділення.
9. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення усних позатабличних прийомів множення.
10. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення усних позатабличних прийомів ділення.
11. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення прийомів письмового додавання й віднімання.
12. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів обчислювальних компетенцій у контексті вивчення прийомів письмового множення й ділення.
13. Теоретико-методичні основи формування в учнів початкових класів поняття про частини, дроби.
14. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів алгебраїчних компетенцій у контексті роботи з рівняннями.
15. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів геометричних компетенцій у контексті вивчення найпростіших геометричних фігур (точка; пряма й крива; ламана; багатокутники та його види; коло, круг та його елементами).
16. Теоретико-методичні основи формування уявлень молодших школярів про довжину, одиниці її вимірювання. Арифметичні дії над іменованими числами, вираженими мірами довжини.
17. Теоретико-методичні основи формування уявлень молодших школярів про час, одиниці його вимірювання. Арифметичні дії над іменованими числами, вираженими мірами часу.
18. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів алгебраїчних компетенцій у контексті роботи над виразами, рівностями й нерівностями.

19. Теоретико-методичні основи ознайомлення молодших школярів з площею плоскої фігури, одиницями вимірювання площі.

20. Теоретико-методичні основи роботи над задачами у початкових класах. Загальна характеристика.

21. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів математичних компетенцій у контексті ознайомлення з простими задачами, що розв'язуються дією додавання.

22. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів математичних компетенцій у контексті ознайомлення з простими задачами, що розв'язуються дією віднімання.

23. Теоретико-методичні основи формування у *молодших школярів математичних компетенцій* у контексті ознайомлення з простими задачами, що розв'язуються дією множення.

24. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів математичних компетенцій у контексті ознайомлення з простими задачами, що розв'язуються дією ділення.

25. Теоретико-методичні основи формування у молодших школярів математичних компетенцій у контексті навчання розв'язувати задачі на знаходження четвертого пропорційного.

Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»

1. Зміст навчальних курсів «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) та «Природознавство» в початкових класах.

2. Класифікація методів та прийомів навчання в природничій освітній галузі, методика їх використання.

3. Види і типи уроків з природничої освітньої галузі в Новій українській школі. Структура уроку з природознавства.

4. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів із природничої освітньої галузі.

5. Матеріальна база курсів «Природознавство» та «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) для початкової школи.

6. Засоби наочності та методика їх використання на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь). Класифікація засобів наочності з природничої освітньої галузі для початкової школи.

7. Куток живої природи, його організація та обладнання у Новій українській школі. Методика організації та проведення роботи учнів початкової школи в кутку живої природи.

8. Види робіт із підручником на уроках «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) в 3 класі.

9. Географічний майданчик. Обладнання майданчика для початкових класів.

10. Підручники і зошити з друкованою основою із курсу «Природознавство», «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь) їх структура.

Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

1. Особливості реалізації освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

2. Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей.

3. Зміст навчального матеріалу та вимоги до навчальних досягнень учнів з розділів «Я – Людина», «Я та інші», «Я – українець», «Я – європейець» освітньої галузі «Суспільствознавство» у 4 кл. Тематика навчальних проектів та практичних робіт у 4 кл.

4. Змістові лінії, тематична основа та зміст навчання курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах.

5. Змістові лінії, тематична основа та зміст навчання курсу «Я досліджую світ» у 3-4 класах.

Методика навчання освітньої галузі «Технології»

1. Предмет, зміст, завдання технологічної освітньої галузі та її методологічні засади. Змістові лінії технологічної освітньої галузі, їх характеристика. Дидактичні принципи визначення змісту та організації технологічної освітньої галузі в початкових класах.

2. Нормативні документи змісту освіти. Навчально-методичний аналіз (характеристика) програм, календарних планів, підручників та посібників із шкільної дисципліни для учнів 1-4 класів.

3. Методи, прийоми та засоби технологічної освітньої галузі. Класифікація методів навчання, їх оптимальне поєднання, характеристика.

4. Урок як основна форма організації на заняттях технологічної освітньої галузі. Типи і структура уроку, їх характеристика. Навести приклад плану-конспекту уроку (тип за вибором).

5. Lego конструювання. Виготовлення виробів з ниток, шнура і сутажу.

Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»

1. Мета, завдання та предмет курсу «Образотворче мистецтво з методикою викладання».

2. Методи навчання образотворчого мистецтва в початковій школі.

3. Урок образотворчого мистецтва як форма організації навчання школярів. Типи уроків образотворчого мистецтва у початкових класах.

4. Використання наочності на уроках образотворчого мистецтва.

5. Планування і організація навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Методичні рекомендації з підготовки до підсумкової атестації

ВИМОГИ ДО ОБСЯГУ ЗНАТЬ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Педагогіка початкової освіти

Предмет і завдання дидактики початкового навчання

Предмет педагогіки початкової освіти та основні її поняття (категорії): формування і розвиток особистості, виховання, навчання, освіта, їх взаємозв'язок.

Педагогіка початкової освіти в системі педагогічних дисциплін, її зв'язок з іншими науками. Джерела і складові частини педагогіки початкової освіти. Завдання педагогіки початкової освіти.

Виникнення і розвиток дидактики як складової педагогіки, що вивчає проблеми освіти і навчання. Функції дидактики: пояснювальна, перетворююча, нормативно-прикладна. Становлення дидактики як науки. Внесок прогресивних зарубіжних і вітчизняних учених у розробку проблем дидактики (Я.А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, Ф.Дістерверг, Й.Ф.Гербарт, К.Д.Ушинський, Т.Лубенець, М.Демков, Д.Дьюї, М.Монтессорі, К.Вентцель, С.Русова, Я.Чепіга, О.Музиченко, М.Данилов, М.Мельников, Л.Занков, О.Скрипченко, Ю.Бабанський, Ш.Амонашвілі, С.Лисенкова, В.Шаталов).

Зв'язок дидактики з іншими науками (філософія освіти, едукологія, соціологія, анатомія, фізіологія, шкільна гігієна, теорія виховання, педагогічна психологія). Загальна

теорія навчання і методики викладання окремих предметів з основ наук. Взаємозв'язок дидактики та часткових методик.

Ідеї передового педагогічного досвіду у дидактиці початкової школи.

Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, форми організації навчання.

Проблеми оновлення освіти і навчання в початковій школі на сучасному етапі. Завдання сучасної дидактики початкового навчання: розробка цілей освіти, теоретичних основ її неперервності, оновлення змісту; розв'язання проблеми взаємозв'язку навчання і розвитку; проблема диференціації навчання; пошук нових форм організації навчання; гуманізація навчального процесу; інформатизація освіти, розробка розвивальних та ігрових дидактичних матеріалів для роботи в комп'ютерних класах; створення нових навчальних програм, підручників, посібників.

Зміст освіти у початковій школі

Поняття про зміст освіти. Оновлення змісту освіти на засадах його гуманітаризації, цілеспрямованого використання національної культури. Структура змісту шкільної освіти. Багатокомпонентність змісту початкової освіти. Реформування змісту початкової освіти. Основні принципи реформування змісту початкової освіти. Основні теоретичні засади побудови змісту сучасної початкової освіти.

Закон України «Про освіту».

Нова українська школа як ключова реформа Міністерства освіти і науки України.

Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти». Державний стандарт початкової освіти – базовий документ, який визначає основні засади й підходи до навчання в початковій школі, а також вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти і загальний обсяг навчального навантаження.

Навчальний план початкової школи в різних типах загальноосвітніх шкіл України. Державний та шкільний компоненти навчального плану. Науково-педагогічні основи навчального плану, принципи його побудови.

Навчальні програми, особливості їх побудови. Вимоги до програм для початкової школи. Функції програми.

Проблема підготовки шкільних підручників в Україні. Види підручників і навчальних посібників для початкових класів шкіл України (вимоги до змістової частини підручника). Нові навчальні книги для учнів початкових класів шкіл України. Функції підручників. Роль підручників та навчальних книг для учнів початкових класів в організації самостійної роботи учнів. Вимоги до підручників.

Альтернативні підходи до вдосконалення змісту навчання учнів початкової школи. Створення авторських навчальних планів, навчальних програм, підручників.

Авторська школа М.Чумарної «Тривіта»: українознавча модель. Змістові компоненти авторської інтегрованої програми М.Чумарної «Світ малого українця».

Авторська школа М.П.Гузика, методологічні основи її діяльності.

Програма «Крок за кроком» та її потенційні можливості для розробки особистісно орієнтованої моделі початкової освіти в Україні. Інтеграції змісту освіти у програмі «Крок за кроком». Конструювання змісту навчання на засадах цілісності і системності. Засвоєння змісту навчання в умовах діалогу. Індивідуалізація навчання в процесі реалізації програми «Крок за кроком».

Компоненти моделі програми «Крок за кроком» для початкової школи: а) участь родини; б) методи індивідуального підходу до дитини; в) створення навчального середовища та тематичне конструювання змісту; г) постійна перепідготовка та методична підтримка вчителів.

Суть та етапи процесу навчання

Вікова характеристика готовності дітей до шкільного навчання. Зміна провідних видів діяльності. Характерні риси молодшого шкільного віку.

Навчання як вид пізнавальної діяльності учнів, його основні ознаки: організація навчального пізнання, врахування темпів індивідуального психічного розвитку учнів. Поняття процесу навчання. Структура навчання як діяльності. Компоненти навчальної діяльності: мотиваційний, змістовий, процесуальний. Цілі навчальної діяльності: освітня, виховна, розвивальна. Особливості навчального процесу в початковій школі, його залежність від загальних закономірностей пізнання навколишнього світу як відображення суті навчання.

Етапи навчального процесу у діяльності вчителя. Основні етапи оволодіння знаннями. Дві форми пізнання: чуттєве і логічне. Ефективність навчання як ступінь реалізації навчальної мети.

Дидактичні принципи – найважливіша категорія теорії навчання. Сутність поняття „принципи навчання”. Вплив загального розвитку теорії навчання на визначення ролі тих чи інших принципів. Основні дидактичні принципи, які відповідають логіці навчального процесу з урахуванням специфіки початкового навчання: принцип всебічного розвитку особистості; принцип цілісного впливу навчально-виховного процесу; принцип природовідповідності організації навчання; принцип науковості і доступності; принцип систематичності навчання; принцип наступності і перспективності; принцип взаємозв'язку навчання і розвитку; принцип мотиваційного забезпечення навчального процесу; принцип співробітництва; принцип індивідуалізації і диференціації навчання; принцип наочності; принцип міцності і дієвості результатів навчання.

Взаємозв'язок принципів з компонентами навчального процесу.

Правила навчання як лаконічні вимоги-рекомендації до викладацької діяльності вчителя.

Розвивальний характер навчання у початковій школі

Сутність поняття «розвивальне навчання». Й.Песталоцці – родоначальник розвивального навчання.

Система розвивального навчання у досвіді роботи В.О.Сухомлинського.

Зміст поняття «технологія навчання», основні її компоненти (мета, зміст, методи, засоби, форми, мотиви навчання, діяльність учня і діяльність учителя).

Технологія розвивального навчання Л.В.Занкова. Теоретична основа розвивального навчання Л.В.Занкова. Принципи навчання: принцип навчання на високому рівні складності; принцип провідної ролі теоретичних знань; принцип вивчення матеріалу швидким темпом; принцип усвідомлення школярами процесу навчання; принцип роботи над загальним розвитком всіх учнів класу, як сильних, так і слабких.

Мотивація учіння молодших школярів.

Особливості використання методів навчання та структура уроку в системі Л.В.Занкова.

Технологія розвивального навчання Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова.

Концепція навчальної діяльності – теоретична основа розвивального навчання Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. Основні положення концепції: навчальна діяльність є загальною і необхідною формою психічного розвитку молодших школярів, змістом навчальної діяльності повинно бути теоретичне знання, засвоєння теоретичних знань здійснюється в ході розв'язання навчальних завдань за допомогою виконання особливих дій.

Мета системи – розвиток особистості молодшого школяра. Принципи навчання: принцип організації навчання відповідно до етапів вікового розвитку дітей; принцип діяльності, принцип предметності.

Лінійний принцип побудови навчальних програм. Теоретичний спосіб засвоєння навчального матеріалу. Система наукових понять – передумова для формування пізнавального інтересу учнів. Технологія розвивального навчання Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. Дискусійний характер проведення форм організації навчання.

Технологія розвивального навчання Ш.О.Амонашвілі. Концепція гуманістично-особистісного підходу до учнів – теоретична основа системи навчання, розробленого Ш.О.Амонашвілі.

Принципи навчання, розроблені Ш.О.Амонашвілі: зміст навчання, необхідний для засвоєння в певний період педагогічного процесу, повинен бути особисто значущим для учня; процес навчання повинен стимулювати навчально-пізнавальну діяльність школярів, спонукати дітей до співпраці з учителем; повинен мати яскраво виражену розвивальну тенденцію, забезпечувати загальний розвиток особистості школяра; приносити дитині радість життя.

Гуманізація навчального спілкування. Розвивальний компонент сучасного уроку в початковій школі. Складові розвивального компоненту сучасного уроку в початкових класах (за О.Я.Савченко): розвиток процесів сприймання; оволодіння всім діапазоном загально навчальних умінь і навичок, нагромадження індивідуального досвіду пошукової діяльності; розвиток уяви і літературної творчості; вправлення в комбінуванні, конструюванні, перетворенні.

Шляхи реалізації розвивального компоненту сучасного уроку.

Організація навчального співробітництва. Емоційність процесу навчання.

Контроль та оцінка результатів навчання

Контроль, перевірка і оцінка результатів навчання як невід’ємні елементи навчального процесу.

Функції контролю і перевірки знань, умінь та навичок молодших школярів: контролююча, навчальна, діагностична, виховна. Об’єкти контролю.

Новий принцип оцінювання закладений у Державному стандарті початкової освіти. Формувальне оцінювання – відстеження особистісного розвитку здобувача/здобувачки та хід набуття нею навчального досвіду та компетентностей.

Види контролю: попередній, поточний, тематичний, підсумковий. Загальні вимоги до контролю. Усна та письмова форми перевірки та контролю в початкових класах.

Прийоми виправлення учнівських помилок.

Суть і засоби оцінної діяльності вчителя. Оціночні судження як важливий важіль управління розвитком свідомості, характеру, волі та навчальних здібностей учнів початкових класів. Характеристика бальної системи оцінювання. Майстерність та такт учителя при аналізі відповідей учнів, різних видів навчальних робіт.

Індивідуальний підхід до оцінки успішності учнів. Програмоване навчання і програмований контроль знань, умінь і навичок молодших школярів.

Методи навчання

Сутність і функції методів навчання. Визначення методу навчання. З історії розвитку теорії методів навчання.

Функції методів навчання.

Взаємозв’язок методів і прийомів навчання. Проблема класифікації методів навчання.

Методи усного викладу навчального матеріалу, їх функції. Види розповіді. Бесіда як метод навчання.

Наочні методи навчання, їх роль. Особливості засобів унаочнення. Вибір наочності та її використання.

Практичні методи – важливий засіб формування різноманітних умінь, навичок, практичних дій. Види практичних методів навчання: навчальні вправи, ігрові вправи, лабораторні та практичні роботи.

Дидактичні ігри, їх виникнення. Гра – важлива форма життєдіяльності людини. Компоненти ігрової діяльності: спонукальний, орієнтувальний, виконавський, контрольний-оцінний. Функції дидактичних ігор. Види дидактичних ігор. Дидактичні ігри в системі уроків та під час екскурсій. Головні умови ефективності застосування дидактичних ігор.

Самостійна робота в початкових класах – обов'язковий компонент процесу навчання, її роль. Самостійні роботи різного дидактичного призначення: перевірні, підготовчі, навчальні. Дидактичні умови ефективності самостійної роботи. Види самостійних завдань. Групові форми самостійної роботи. Виховання та розвиток самостійності у роботі учнів.

Формування в молодших школярів досвіду пошукової діяльності. Критерії добору навчального матеріалу для пошукової діяльності молодших школярів. Форми організації пошукової діяльності молодших школярів: система пізнавальних завдань за прийомами розумової діяльності, евристична бесіда, метод аналогії, самостійне ознайомлення з новим матеріалом з опорою на допоміжні засоби і без них, дослідницький метод.

Вибір і поєднання методів навчання.

Підготовка навчального обладнання. Залежність ефективності навчання від матеріального забезпечення. Робоче місце вчителя. Обладнання класу, основні вимоги до нього. Відповідальність дирекції школи і вчителів у створенні матеріальної бази для шестирічних учнів. Гнучкість поєднання різних засобів унаочнення для досягнення цілей навчання.

Інноваційні підходи до використання методів навчання

Специфіка методів та прийомів навчання у початковій школі.

Методи і прийоми навчання в педагогіці Ш.О.Амонашвілі.

Методика випереджувального навчання у досвіді роботи С.М.Лисенкової.

Методика диференціації навчальної діяльності молодших школярів у досвіді роботи С.П.Логачевської.

Інтерактивні методи навчання (моделювання життєвих ситуацій, рольових ігор, спільні вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації), їх характеристика, особливості використання у початковій школі.

Методи навчання в Українській школі Ейдетики.

Особливості підготовки та проведення уроків у початковій школі

З історії розвитку організаційних форм навчання у початковій школі. Дидактичні ознаки системи уроків. Визначенні цілей уроків: навчальних, виховних, розвивальних.

Добір змісту і методичного забезпечення уроку. Розподіл навантаження учнів і визначення обсягу матеріалу уроку. Порівняльні можливості фронтальних, індивідуальних та групових форм навчання молодших школярів.

Багатоваріантність структури уроків. Основні типи уроків. Структура уроку в залежності від його мети. Підготовка вчителя до уроку. Особливості уроків повторення й узагальнення. Перевірка знань, умінь і навичок – неодмінний елемент уроку.

Умови ефективності уроку.

Дидактичні особливості уроків для учнів шестирічного віку. Способи організації навчальної діяльності і структура уроку. Тривалість уроку. Місце гри в структурі уроку. Чергування завдань, що потребують різних видів сприймання. Виконання самостійних завдань. Динамічні паузи. Підсумок – обов'язковий етап уроку.

Дидактичні особливості інтегрованих уроків у початкових класах. З історії досвіду інтеграції початкового навчання. Уроки інтегрованого змісту та використання міжпредметних зв'язків. Роль інтеграції змісту і організаційних форм навчання.

Особливості підготовки та проведення відкритого уроку. Послідовність роботи: підготовка вчителя до відкритого уроку; спостереження уроку і аналіз уроку в процесі загальної дискусії. Аналіз уроку: поелементний, системний; напрямки аналізу. Показники ефективності уроку.

Нестандартні уроки та позаурочні форми навчання

Методика проведення екскурсій. Мета екскурсій та їх функції. Планування щодо проведення екскурсій. Етапи використання методу екскурсій. Завдання екскурсій. Особливості процесу спостереження.

Домашні завдання – важлива і невід’ємна частина навчального процесу; особливості їх організації і дозування. Додержання основних дидактичних принципів в процесі роботи над домашніми завданнями. Види домашніх завдань, їх специфіка в початкових класах. Творчі завдання. Функції домашніх завдань, їх диференціація. Способи перевірки домашніх завдань. Умови успішного виконання домашніх завдань.

Нестандартні уроки, їх види (урок-подорож, урок-звіт, урок-змагання, урок-гра, урок-казка та ін.), особливості організації та проведення у початковій школі.

Особистісно-орієнтоване навчання

Педагогічні технології та їх значення для розв’язання цілей початкового навчання. Сутність поняття «особистісно-орієнтоване навчання». Різні підходи до трактування даного поняття (І.С.Якиманська, О.Я.Савченко, Підмазін С.І. та ін.).

Ознаки особистісно-орієнтованого навчання: діагностична основа навчання, переважання навчального діалогу між учнями і вчителем; ситуація вільного вибору і відповідальності; турбота про фізичне і емоційне благополуччя учнів; пристосування методики до навчальних можливостей учнів. Особистісно-орієнтовані технології навчання.

Реалізація ідей особистісно-орієнтованого навчання в практиці роботи сучасної школи.

Суть поняття «індивідуалізація і диференціація навчання» як категорій дидактики. Історія становлення і розвитку проблеми індивідуалізації навчання.

Психолого-педагогічна діагностика рівня готовності дитини до навчання як передумова індивідуалізації і диференціації навчання.

Види диференціації навчання: зовнішня (через різні типи шкіл, покласна диференціація) та внутрішня (внутрішньо класна) диференціація.

Способи диференціації навчальних завдань на уроці: за обсягом, за ступенем самостійності, за рівнем складності. Використання можливостей завдань підручників для індивідуалізації навчання. Реалізація диференційованого навчання в досвіді роботи Заслуженого вчителя України, кандидата педагогічних наук С.П.Логачевської.

Диференціація домашніх завдань.

Мета і завдання виховання учнів початкової школи

Поняття про мету виховання, її об’єктивний характер. Форми практичної реалізації мети виховання. Особливості виховання учнів початкових класів. Українська народна педагогіка про всебічний розвиток особистості. Педагоги України про особливості розвитку учнів початкових класів.

Гуманістичні ідеали національної системи виховання.

Мета виховання в сучасній педагогіці. Народна педагогіка про мету виховання. Виховний ідеал української народної педагогіки.

Педагогічна наука про виховання як процес формування особистості. Суть процесу виховання. Особливості виховного процесу, його основні риси. Структура процесу виховання.

Етапи процесу виховання. Молодший школяр як об'єкт і суб'єкт виховного процесу. Шляхи підвищення ефективності виховного процесу.

Найважливіші закономірності виховного процесу. Принципи виховання як категорія педагогіки. Характеристика системи принципів виховання: цілеспрямованість виховання; зв'язок виховання з життям; єдність свідомості і поведінки; виховання у праці і в колективі; єдність вимог і поваги до особистості вихованця; комплексний підхід до виховання та ін.

Концепція національного виховання про принципи виховання.

Загальні методи виховання

Поняття про методи виховання. Традиційні методи виховання та їх класифікація.

Характеристика методів виховання: методи формування суспільної свідомості; методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; методи самовиховання; методи контролю за ефективністю виховання. Гра як метод виховання молодших школярів.

Народна педагогіка про методи виховання.

Вибір та поєднання методів виховання учнів початкових класів. Система громадських доручень у початковій школі.

Зміст виховання у початковій школі

Поняття про зміст виховання, його особливості у національній школі.

Розумове виховання молодших школярів, його основні завдання. Процес формування світогляду учнів. Народний світогляд як система поглядів, переконань, ідеалів, що є основою народної духовності. Особливості формування основ світогляду у молодших школярів. В.О. Сухомлинський про розумове виховання школярів.

Завдання та зміст морального виховання у світлі вимог концепції національного виховання. Громадянське виховання школярів. Моральна свідомість, як показник вихованості. Виховання культури поведінки. Форми і методи морального виховання молодших школярів. Методи і прийоми етичного виховання у народній педагогіці. Місце і роль етичних бесід у моральному вихованні учнів початкових класів. Виховання гуманності – важливе завдання морального виховання учнів початкових класів.

Екологічне виховання молодших школярів. Правове та статеве виховання учнів початкових класів. Педагогіка народного календаря: сутність, особливості, виховний потенціал.

Завдання і зміст трудового виховання. Види праці (побутова, навчальна, суспільно корисна, виробнича), їх виховне значення. Професійна орієнтація молодших школярів. Використання у початковій школі трудових традицій українського народу у вихованні молодших школярів. Економічне виховання учнів початкових класів.

Естетичне виховання молодших школярів, його завдання і зміст. Шляхи і засоби естетичного виховання у початковій школі. Впровадження елементів народної культури на якісно високому рівні естетичного сприйняття, засвоєння і переростання у норми життя. Естетична культура молодших школярів.

Фізичне виховання у початковій школі. Оздоровчі, освітні і виховні завдання фізичного виховання. Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання учнів початкових класів. Народно-педагогічні засоби фізичного виховання дітей та їх використання у початковій школі. Заходи з фізичного виховання у режимі навчального дня. Режим дня молодшого школяра та його виховні можливості. Формування валеологічної культури учнів початкових класів.

Позакласна і позашкільна виховна робота

Загальне поняття про позакласну і позашкільну виховну роботу. Завдання, зміст і основні напрямки позакласної роботи з молодшими школярами.

Основні форми позакласної роботи з молодшими школярами: масові, групові, індивідуальні. Форми позакласної роботи, що побудовані на давніх українських традиціях: театри драматизації народних творів, колядування, щедрування, тощо. Родинні виховні заходи в початкових класах.

Позашкільна виховна робота, її завдання і зміст. Позашкільні навчально-виховні заклади і основні напрямки їх діяльності. Взаємозв'язок позакласної і позашкільної роботи.

Виховання у сім'ї як першооснова розвитку дитин як особистості. Умови успішного виховання дітей у сім'ї. Труднощі і недоліки сімейного виховання.

Сучасні проблеми сімейного виховання: підготовка дітей до школи, організація домашньої навчальної діяльності, створення раціонального режиму дня; визначення обов'язків дитини по дому; організація розвитку кмітливості, розважальних пізнавальних, навчальних, творчих інтересів.

Народно-педагогічні погляди на сім'ю і виховання дітей у сім'ї. Основні народно-педагогічні традиції сімейного виховання дитини. Спілкування батьків з дітьми, сімейні свята. Форми зв'язку школи і сім'ї. Основні форми роботи вчителя початкових класів з батьками: індивідуальні, групові, колективні. Види батьківських зборів, особливості їх підготовки і проведення. Нетрадиційні форми роботи з батьками.

Участь громадськості у вихованні дітей. Робота батьківського комітету. Педагогічний всеобуч батьків.

Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» (методика навчання української мови, каліграфія, методика навчання літературного читання)

Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» як педагогічна наука

Теорія і методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури». Мета, предмет, завдання методики. Характеристика та особливості мовно-літературної освітньої галузі: мета та завдання. Теоретичні засади побудови сучасного початкового курсу української мови.

Принципи, методи і прийоми навчання. Дидактичні засоби навчання. Методи дослідження. Джерела вивчення курсу методики української мови в початкових класах. Основна література, її структурні компоненти, відомості про авторів, цільове призначення. Основні та додаткові підручники та навчальні посібники для початкової школи (спільні і відмінні підходи вчених до побудови підручників).

Інтеграція: тематичний і діяльнісний підходи. Критичне мислення. Ротаційні моделі.

Навчання грамоти – особливий етап у початковому навчанні рідної мови. Мета навчання грамоти – побудова процесу навчання грамоти за визначеними ключовими компетентностями Державного стандарту початкової освіти та концепція НУШ.

Компетентнісний підхід (НУШ) щодо вивчення лінгвістичних понять на уроках української мови в початковій школі. Порівняльна характеристика Типових освітніх програм початкової освіти (Р. Б. Шиян і О.Я. Савченко) мовно-літературної освітньої галузі: мета, завдання, структура, змістові лінії та використання підручників.

Порівняльна характеристика програми Типової освітньої програми початкової освіти, розробленої під керівництвом Шияна Р.Б. та Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Савченко О.Я. і підручників «Українська мова та читання» (2,3,4 кл.) для початкової школи. Зміст і структура програми. Відповідність між вимогами програми, змістом навчання і

матеріалом підручника. Роль підручника, його функції. Структура (компоненти) підручника з мови, вимоги до підручника.

Методи вивчення мови в початкових класах: мовний аналіз як метод; метод конструювання; наочні методи; метод розповіді (повідомлення) вчителя; евристичні (пошукові) методи; гра як метод; комунікативні методи. Програмоване навчання і застосування комп'ютера. Використання на уроках LEGO-технологій. Ефективність та доцільність використання аудіовізуальних навчальних засобів на уроках навчання грамоти

Характеристика

звукового аналітико-синтетичний методу навчання грамоти

Методи навчання грамоти, їх класифікація: 1) за вихідними мовними одиницями (звукові, буквені, складові, цілих слів); 2) за видами діяльності (аналітичні, синтетичні, аналітико-синтетичні); 3) за співвідносною черговістю читання і письма (читання – письмо, письмо – читання, комбінований спосіб). Короткий огляд історії методів навчання грамоти (буквоскладальний синтетичний, складовий синтетичний, звуковий аналітичний, звуковий синтетичний, звуковий аналітико-синтетичний, метод цілих слів).

Загальна характеристика звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Цінність методу, розробленого К.Д.Ушинським. Удосконалення методу послідовниками К.Д.Ушинського. Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Прийоми звукового аналізу, синтезу.

Методика навчання грамоти

Компетентнісний підхід на уроках навчання грамоти. Реалізація змістових ліній «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо» на уроках навчання грамоти. Завдання підготовчого періоду, обсяг знань, умінь і навичок. Вивчення готовності дітей до навчання грамоти з метою здійснення індивідуального підходу. Розвиток усного мовлення. Прийоми роботи, види вправ, методика їх організації. Комунікативна компетентність і навчальна діяльність учнів під час вивчення словосполучення і речення.

Формування в першокласників початкових мовних уявлень у підготовчий період. Методика формування мовних уявлень про слово, речення, висловлювання. Прийоми моделювання і конструювання речень. Методика формування в учнів фонетичних уявлень: *звуки мовлення, голосні і приголосні звуки, тверді та м'які приголосні звуки, склад, наголос, наголошений склад*. Застосування прийомів звукового аналізу і синтезу, моделювання і конструювання складової, звукової будови слів. Ознайомлення зі змістом, побудовою сторінки (сторінкового розвороту) «Букваря» для роботи в підготовчий період.

Методика ознайомлення з новою буквою та звуками. Прийоми усвідомлення і розрізнення понять звук-буква; засвоєння понять: великі букви і малі; спільні і відмінні елементи. Прийоми роботи над формою букви.

Ознайомлення зі способами позначення м'якості приголосних звуків (і, ь, я, ю, є); ознайомлення з буквами **я, ю, є, ї** на позначення двох звуків. Ознайомлення з буквами та буквосполученнями **щ, дж, дз, г** і їх звуковим значенням.

Види і способи читання. Вироблення якісних ознак читання. Умови формування навички читання. Навчання учнів читати правильно. Запобігання помилкам у процесі читання, виправлення їх. Формування навички читання в оптимальному темпі (наближеному до природного говоріння), свідомо, виразно. Вправи з читання, їх дидактичне спрямування і методика проведення.

Формування початкового вміння писати. Зміст і побудова зошитів для письма, методика роботи з ним на уроці. Методика навчання письма букв, складів, слів. Графічна будова букви, прийоми пояснення елементів друкованих і писаних букв. Прийоми навчання письма букв, їх з'єднань. Типові графічні помилки учнів. Формування навичок безвідривного письма слів. Види роботи з письма, методика їх проведення. Перевірка,

оцінювання мовленнєвих умінь і навичок першокласників (аудіювання, говоріння, читання, письмо).

Уроки читання і письма в період навчання грамоти. Вимоги до уроків читання і письма. Типи уроків читання і письма. Система уроків читання і письма в період навчання грамоти. Зміст, структура і методика уроків читання і письма. Інтегровані уроки навчання грамоти. Використання на уроках читання «Післябукварика», додаткових текстів, вимоги до них. Характеристика дидактичних матеріалів, засобів унаочнення для уроків у період навчання грамоти.

Методика підготовки першокласників до письма. Письмо – вид мовленнєвої діяльності. Процес навчання письма молодших школярів. Мета і завдання навчання письма. Організаційний, психолого-педагогічний та гігієнічний характер успішного письма. Основні вимоги до техніки і засобів письма.

Особливості навчання письма ліворуких дітей. Проблема ліворукості. Як визначити ліворукість. Підготовка ліворукої дитини до оволодіння графічною навичкою письма. Вимоги щодо організації навчальної діяльності ліворуких. Зміст, структура і методика уроків української мови. Використання на уроках LEGO-технологій.

Формувальне оцінювання. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів (Наказ МОН України від 20.08.2018р. № 924).

Методика навчання основ фонетики і графіки.

Методика навчання орфографії

Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення фонетики і графіки на уроках української мови в початковій школі. Роль і завдання вивчення елементів фонетики і графіки. Вивчення фонетики у зв'язках з орфоєпією, графікою.

Процес навчання: зміст і послідовність роботи по класах, ознайомлення з особливостями звуків і букв (голосні звуки і позначення їх буквами на письмі; м'які тверді приголосні звуки, позначення м'якості приголосних на письмі буквами і, я, ю, є та знаком м'якшення; дзвінки і глухі приголосні, їх позначення на письмі); ознайомлення зі складом і наголосом (поділ слова на склади, перенос слів, наголошений і ненаголошений склад, напрями роботи над наголосом; засвоєння нормативного наголосу у вживаних словах, формування вмій і навичок визначати наголос у словах, робота над усвідомленням наголосу). Методи і прийоми роботи, види вправ з фонетики. Звуковий і звуко-буквений аналізи, методика їх проведення.

Компетентнісний підхід (НУШ) до вивчення орфографії на уроках української мови в початковій школі. Значення оволодіння орфографією. З історії навчання правопису – граматичний та антиграматичний напрями.

Принципи української орфографії: морфологічний, фонетичний, історичний (традиційний), семантичний (принцип диференціації значень). Формування орфографічних дій і навичок. Уявлення про орфограму. Орфографічні правила (одноваріантні, двоваріантні, правила-рекомендації). Орфографічна дія, орфографічна навичка. Орфографічна пильність. Мотивація орфографічної роботи. Ступені формування умінь з орфографії, Умови формування орфографічної навички. Робота з орфографічним словником. Методи і прийоми навчання орфографії. Орфографічні вправи: систематичність і послідовність вправ, різновиди вправ.

Методика навчання елементів лексики, морфеміки, морфології та синтаксису.

Робота над засвоєнням лексичного значення слова. Способи тлумачення лексичного значення слів. Робота над словами з прямим і переносним значенням, багатозначними словами, найпоширенішими омонімами (омофони, омоформи, омографи – без уживання термінів). Робота над синонімами й антонімами. Робота з фразеологічними одиницями.

Види словниково-стилістичних вправ, методика їх проведення.

Методика навчання морфемної будови слова в початкових класах. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо до вивчення морфеміки на уроках української мови в початковій школі. Значення і завдання роботи з вивчення морфемної будови слова. Труднощі вивчення теми «Будова слова», їх причини. Види вправ, методика їх проведення.

Методика вивчення частин мови. Лінгвістичні засади методики вивчення частин мови, послідовність опрацювання частин мови молодшими школярами. Значення і завдання вивчення морфологічного матеріалу в початкових класах. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення морфології на уроках української мови в початковій школі.

Система опрацювання основних частин мови (іменника, прикметника, дієслова): зміст і послідовність роботи по класах, формування загального поняття про виучувану частину мови, методика вивчення граматичних категорій (роду, числа, відмінка тощо), вимова і написання відмінкових закінчень іменників, прикметників, особових закінчень дієслів. Методика вивчення займенника, прислівника, числівника. Методика роботи над прийменниками, сполучниками. Види вправ.

Методика опрацювання елементів синтаксису і пунктуації. Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення лексики на уроках української мови в початковій школі. Роль і завдання вивчення елементів синтаксису в початкових класах, напрями роботи. Формування поняття про речення і його типи за метою висловлювання (питальне, розповідне, спонукальне) та інтонацією (неокличні, окличні). Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) щодо вивчення синтаксису та пунктуації на уроках української мови в початковій школі.

Методика розкриття понять «основа речення», «головні (підмет, присудок) і другорядні члени речення», поетапне засвоєнь цих понять. Вивчення однорідних членів речення: три варіанти підходу до цього явища (логічний, інтонаційний, структурно-синтаксичний). Ознайомлення молодших школярів із пунктуацією. Види вправ із синтаксису і пунктуації (аналітичні, синтетичні; вправи за зразком, конструктивні, творчі).

Методика розвитку мовлення молодших школярів

Поняття про мовлення. Періоди мовленнєвого розвитку людини. Внутрішнє і зовнішнє мовлення. Діалог і монолог. Усне (аудіювання і говоріння) і писемне (читання і письмо). Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) на уроках розвитку мовлення в початковій школі. Мовлення і мислення, їх взаємозв'язок. Висловлювання. Процес породження зв'язного висловлювання (чотири фази). Текст як лінгвістичне поняття. Характерні ознаки тексту. Структура (будова) тексту. Засоби міжфразового зв'язку. Типи текстів. Стил мовлення. Культура мовлення і методика її формування, критерії культури мовлення і спілкування. Структура і зміст програми з розвитку мовлення учнів. Аналіз програми з розвитку мовлення учнів початкових класів. Методи розвитку мовлення учнів.

Теоретичні основи методики навчання каліграфічного письма.

Характеристика процесу письма.

Організаційно-методичні вимоги до курсу. Характеристика змістової лінії «Взаємодіємо письмово». Методика викладання каліграфії як педагогічна наука. Ознайомлення з організаційно-методичними вимогами до курсу. Зміст поняття «каліграфія», каліграфія як навчальна дисципліна. Методика викладання каліграфії як наука. Письмоособливий вид мовної діяльності (сутність, психофізіологічна структура, операції процесу письма, особливості формування графічних навичок у шестилітніх першокласників).

Комунікативна спрямованість процесу письма. Методи та прийоми навчання письма: лінійний, тактовий (ритмічний), аналітико-синтетичний, генетичний, копіювальний.

Практичне застосування методів письма на уроці. Прийоми формування каліграфічних навичок письма. Умови та засоби навчання каліграфічного письма (організаційні; гігієнічні; методичні). Засоби навчання письма. Письмове приладдя. Письмо олівцем. Наочність з каліграфії на уроках письма. Поза під час письма праворуких та ліворуких дітей. Специфіка навчання лівші.

Особливості періоду письма: тривалість, зміст, основні уміння учнів, що формуються в його процесі. Види підготовчих вправ з письма, методика їх проведення. Письмо елементів букв, методика їх вивчення на уроках письма. Структура та особливості уроку письма.

Методика класного читання.

Теоретико-методичні основи читання

Характеристика змісту навчального матеріалу для Циклу І (1-2 кл.) відповідно до мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти (2018р.) з навчального предмета «Літературне читання». Реалізація компетентнісного підходу (НУШ) на уроках літературного читання в початковій школі. Характеристика мовно-літературної освітньої галузі «Літературне читання». Методика оволодіння прийомами роботи з дитячою книжкою. Реалізація змістових ліній на уроці читання (ТОП за редакцією Р.Б. Шияна та О.Я. Савченко):

Ознайомлення із медіаграмотністю в початковій школі. Візуальні та аудіальні медіа. Використання медіапростору на уроках української мови та читання. Робота з медіа-текстами у процесі навчання української мови. Виховне, освітнє і розвивальне значення літературного читання в початкових класах.

Характеристика змістових ліній Державного стандарту початкової загальної освіти з літературного читання (2011р.) для 3-4 класів. Змістові лінії: коло читання, формування й розвиток навички читання, літературознавча пропедевтика, досвід читацької діяльності, робота з дитячою книжкою, робота з інформацією, розвиток літературно-творчої діяльності учнів на основі прочитаного. Тематично-жанровий, естетичний, літературознавчий та комунікативно-мовленнєвий принципи визначення змісту читання. Структура і зміст програми з літературного читання для 3 – 4 класів.

Літературне читання як вид комунікативно-пізнавальної діяльності. Зовнішні і внутрішні сторони читання. Різновиди навчального читання (читання вголос і мовчки), їх значення. Особливості читання вголос і мовчки. Форми учнівського читання, індивідуальне, хорове, у парах, ланцюжком, комбіноване; партитурне, читання в особах; вибіркове та інші.

Способи літературного читання. Класифікація способів читання учнів 1-4 класів (побуквений, складовий (відривний, плавний), слово-складовий, цілими словами і групами слів). Якості повноцінного літературного читання (правильність, свідомість, виразність, швидкість), їх взаємозумовленість. Основні етапи розвитку навичок голосного і мовчазного читання молодших школярів. Умови успішного формування способів читання. Правильність читання. Швидкість читання. Виразне читання. Свідоме читання.

Наукові засади аналізу художнього твору (літературознавчі, психологічні, методичні положення). Основні етапи процесу роботи над художнім твором, їх завдання, зміст роботи.

Особливості роботи над творами різних родів і жанрів. Дослідження та взаємодія з тестами різних видів. Дослідження побудови і змісту художнього твору. Смісловий і структурний аналіз тексту. Поетапне розуміння тексту молодшими школярами. Мовленнєвий розвиток учнів на уроках читання. Розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного. Методи, прийоми роботи, види завдань і вправ. Особливості роботи над творами різних жанрово-родових форм. Етапи роботи над творами різних жанрів на уроках читання. Типологія уроків класного читання. Позакласне читання – складова курсу

мовно-літературної галузі «Літературне читання». Мета і завдання позакласного читання. Роль і значення позакласного читання в підготовці школярів-читачів.

Компетентнісний підхід (НУШ) щодо вивчення та опанування початковими лінгвістичними знаннями, нормами літературної вимови та правилами українського правопису на уроках української мови в початковій школі. Ефективність та доцільність використання аудіовізуальних навчальних засобів на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.

Методика навчання освітньої галузі «Математика»

Загальні питання методики навчання математики у початкових класах

Завдання і зміст методики навчання математики у початкових класах; зв'язок методики навчання математики молодших школярів з іншими науками; методи дослідження методики викладання математики у початкових класах; завдання навчання математики в 1–4 класах; зміст та побудова початкового курсу математики. Вивчення математики в НУШ.

Поняття “метод навчання”, їх класифікації, використання різних методів навчання у початковому курсі математики; зв'язок методів навчання з цілями, змістом, засобами і організаційними формами навчання; залежність вибору методів навчання від конкретної дидактичної мети, особливостей змісту навчального матеріалу, від засобів навчання, організаційних форм, від вікових особливостей учнів.

Комплекс навчально-методичних посібників для вчителя та учнів, призначення, особливості побудови та оформлення: підручники з математики для 1–4 класів, особливості змісту, побудови, оформлення, використання; інструменти, моделі, прилади, таблиці та сучасні засоби навчання на уроках математики.

Теоретико-методичні основи вивчення нумерації цілих невід’ємних чисел у початковому курсі математики

Теоретико-методичні основи різних методичних підходів до формування поняття натурального числа і нуля; натуральний ряд чисел та особливості десяткової позиційної системи числення; підготовчий період та його особливості; теоретико-методичні основи формування поняття натурального числа і нуля; теоретико-методичні основи вивчення нумерації чисел першого десятка.

Теоретико-методичні основи вивчення усної та письмової нумерації чисел другого десятка; теоретико-методичні основи вивчення усної та письмової нумерації чисел 21–100, типові завдання для узагальнення й систематизації знань нумерації чисел другого десятка та у межах сотні.

Теоретико-методичні основи вивчення усної нумерації чисел концентру “Тисяча”; теоретико-методичні основи вивчення письмової нумерації чисел у межах тисячі; теоретико-методичні основи вивчення усної нумерації багатоцифрових чисел; теоретико-методичні основи вивчення письмової нумерації багатоцифрових чисел.

Теоретико-методичні основи формування обчислювальних компетенцій

Загальні теоретико-методичні основи вивчення додавання та віднімання цілих невід’ємних чисел; теоретико-методичні основи ознайомлення учнів із змістом дій додавання та віднімання; теоретико-методичні основи вивчення табличних випадків додавання та віднімання; теоретико-методичні основи вивчення усних прийомів додавання і віднімання чисел в концентрі “Сотня”; теоретико-методичні основи вивчення письмових прийомів додавання і віднімання чисел у межах ста. теоретико-методичні основи вивчення усних і письмових прийомів додавання та віднімання чисел у концентрі “Тисяча”; теоретико-методичні основи вивчення усних прийомів додавання і віднімання

багатоцифрових чисел; теоретико-методичні основи вивчення письмових прийомів додавання і віднімання чисел у концентрі “Багатоцифрові числа”.

Загальна характеристика теоретико-методичних основ вивчення множення та ділення цілих невід’ємних чисел; теоретико-методичні основи ознайомлення учнів із змістом дій множення та ділення; теоретико-методичні основи вивчення табличних випадків множення та ділення; теоретико-методичні основи вивчення позатабличних випадків множення та ділення; теоретико-методичні основи вивчення ділення з остачею; теоретико-методичні основи вивчення усних прийомів множення та ділення чисел у концентрі “Тисяча”; теоретико-методичні основи вивчення письмових прийомів множення та ділення чисел у концентрі “Тисяча”; теоретико-методичні основи вивчення усних прийомів множення та ділення у концентрі “Багатоцифрові числа”; теоретико-методичні основи вивчення письмових прийомів множення та ділення у концентрі “Багатоцифрові числа”.

Теоретико-методичні основи формування алгебраїчних та геометричних компетенцій

Трактування понять “частина” та “дріб” у курсі математики початкової школи; теоретико-методичні основи ознайомлення учнів з поняттями частини та дробу; система вивчення дробів, порівняння дробів; теоретико-методичні основи навчання учнів розв’язувати задачі на знаходженні частини від числа та числа за його частиною.

Загальні теоретико-методичні основи розгляду алгебраїчного матеріалу в курсі математики початкових класів; теоретико-методичні основи вивчення числових виразів і виразів із змінною; теоретико-методичні основи вивчення числових рівностей і нерівностей; теоретико-методичні основи вивчення нерівностей, що містять змінну; теоретико-методичні основи вивчення рівностей, що містять змінну.

Загальні теоретико-методичні основи розгляду геометричного матеріалу в курсі математики початкової школи; теоретико-методичні основи ознайомлення учнів з геометричними фігурами (точкою, прямою, відрізком, ламаною, многогранниками) та їх найпростішими властивостями; методика навчання учнів виконувати елементарні геометричні побудови; позначення фігур; теоретико-методичні основи розвитку просторових уявлень і уяви учнів; теоретико-методичні основи навчання учнів розв’язувати задачі на розпізнавання фігур, на поділ фігур на частини та складання фігур із заданих частин; теоретико-методичні основи навчання учнів розв’язувати задачі на обчислення периметру та площі геометричних фігур

Теоретико-методичні основи вивчення найважливіших величин початкового курсу математики

Теоретико-методичні основи формування понять про величини, що вивчаються в курсі математики 1–4 класів (довжина, площа, маса, місткість, час, швидкість, ціна, вартість тощо); теоретико-методичні основи вивчення довжини, способів її вимірювання, одиниць вимірювання та співвідношень між ними; теоретико-методичні основи вивчення площі, способів її вимірювання, одиниць її вимірювання та співвідношень між ними; теоретико-методичні основи вивчення маси та місткості, способів їх вимірювання, одиниць вимірювання та співвідношень між ними; д) теоретико-методичні основи вивчення часу, швидкості, відстані та зв’язку між ними; теоретико-методичні основи вивчення взаємозв’язку між пропорційними величинами.

Теоретико-методичні основи навчання молодших школярів розв’язувати текстові задачі

Різні трактування поняття “текстова задача”, функції задач, система задач у початковому курсі математики; прості та складені текстові задачі, класифікації та загальні прийоми роботи над задачами.

Теоретико-методичні основи підготовчої роботи до ознайомлення з першою текстовою задачею; теоретико-методичні основи ознайомлення з першою простою текстовою задачею; теоретико-методичні основи навчання учнів розв'язувати прості задачі на додавання та віднімання. теоретико-методичні основи підготовчої роботи до введення простих текстових задач на множення та ділення; теоретико-методичні основи навчання учнів розв'язувати прості задачі на множення; теоретико-методичні основи навчання учнів розв'язувати прості задачі на ділення; теоретико-методичні основи навчання учнів розв'язувати задачі підвищеної складності.

Теоретико-методичні основи підготовчої роботи до ознайомлення учнів із текстовою задачею на дві дії; формування умінь розв'язувати складені задачі; теоретико-методичні основи навчання учнів розв'язувати типові задачі: на знаходження четвертого пропорційного, на знаходження невідомого за двома різницями, на пропорційний поділ, на знаходження середнього арифметичного тощо та задачі з типовим конкретним змістом і сюжетом (на рух, роботу тощо).

Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»

Методика навчання освітньої галузі «Природознавство» як навчальний курс

Мета, предмет і завдання методики навчання освітньої галузі «Природознавство» в початкових класах. Зв'язок методики з іншими науками.

Основні історичні етапи становлення методики освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі. Місце природничої освітньої галузі в Державному стандарті початкової загальноосвітньої школи.

Зміст навчальних курсів «Природознавство» та «Я досліджую світ» в початкових класах. Основні принципи відбору змісту і побудови курсу «Природознавство», «Я досліджую світ»

Сутність освітніх, розвивальних і виховних цілей освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі.

Основні принципи відбору змісту та послідовності вивчення навчального матеріалу з курсу «Природознавство» для початкових класів.

Зміст курсу «Природознавство» в сучасній початковій школі. Компоненти змісту навчального предмета, їх втілення у предметному і процесуальному змісті природознавства початкової школи.

Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання природничої освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти цикл (1-2 класи) під керівництвом Р. Б. Шияна. Зміст навчання, очікувані результати навчання природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О. Я. Савченко.

Методи і прийоми навчання освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі

Дидактична сутність методу навчання. Класифікація методів навчання освітньої галузі «Природознавство».

Словесні методи навчання: розповідь, бесіда. Види розповіді і бесіди. Загальні вимоги них. Критерії вибору та дидактичні цілі використання розповіді і бесіди в процесі навчання освітньої галузі «Природознавство».

Практичні методи навчання: спостереження, дослід, практична робота, їх загальна сутність, структура і види. Критерії їх вибору і використання в процесі навчання природознавства. Дидактична гра та елементи народознавства в змісті освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі. Особливості методики їх використання.

Методичні прийоми, їх класифікація та методика використання.

Матеріальна база курсу «Природознавство» та «Я досліджую світ» для початкової школи. Засоби наочності, що використовуються в процесі навчання освітньої галузі «Природознавство» та методика їх використання на уроці

Куток живої природи, його організація та обладнання. Добір об'єктів для кутка живої природи та умови їх утримання.

Краєзнавчий куточок. Дидактичні вимоги до його змісту, оформлення та використання в процесі вивчення курсу «Природознавство».

Навчально-дослідна ділянка. Особливості планування території ділянки. Добір і розміщення рослин. Обладнання та інвентар для роботи на ділянці.

Географічний майданчик. Обладнання майданчика для початкових класів.

Освітні, розвивальні і виховні цілі, зміст, методи і форми організації діяльності (індивідуальна, групова, парами, фронтальна) молодших школярів у кутку живої природи, на географічному майданчику, на навчально-дослідній ділянці у процесі уроків, позаурочної та позакласної роботи.

Класифікація засобів наочності з освітньої галузі «Природознавство» для початкової школи, їх характеристика і методика використання на уроці. Загальні вимоги до засобів наочності, що використовуються на уроках природознавства.

Підручники і зошити з друкованою основою із курсу «Природознавство» (4 кл.), «Я досліджую світ» (1-2,3 кл.) та їх структура. Дидактичні вимоги до методики роботи з ними під час навчання освітньої галузі «Природознавство».

Види знань, що засвоюють молодші школярі під час вивчення освітньої галузі «Природознавство» (через курси «Природознавство», «Я досліджую світ»). Методика формування та розвитку природничих уявлень і понять у початковій школі

Види знань, що засвоюють молодші школярі під час вивчення курсів «Природознавство» (4 кл.) та «Я досліджую світ» (1-2,3 кл.). Реалізація ключових компетентностей (природничої та екологічної), які мають свою специфіку залежно від конкретної галузі, предмета, через комплекс компетенцій, вікових можливостей учнів. Змістові лінії природничої освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Форми оволодіння знаннями молодшими школярами: факти, уявлення, поняття, оцінні та методологічні знання, їх об'єктивна сутність.

Уявлення як форма засвоєння знань. Умови і методика формування природничих уявлень у молодших школярів. Поняття як форма засвоєння знань. Умови та методика формування природничих понять у молодших школярів.

Використання системи пізнавальних завдань під час формування природничих знань у молодших школярів

Пізнавальні завдання та їх класифікація. Завдання для порівняння, їх види. Завдання для класифікації, їх види. Завдання для встановлення причинно-наслідкових зв'язків, їх види. Завдання, що передбачають використання аналогії як засобу переносу способу дії, їх види. Завдання для доведення істинності суджень, їх види.

Методика використання різних типів пізнавальних завдань у процесі вивчення курсів «Природознавство» та «Я досліджую світ».

Форми організації процесу навчання освітньої галузі «Природознавство» в початковій школі

Поняття «форма організації процесу навчання». Види форм організації процесу навчання природознавства. Взаємозв'язки і залежності між ними.

Урок – основна форма організації навчання освітньої галузі «Природознавство». Загальні вимоги до уроку природознавства, його макро- і мікроструктура. Типи уроків.

Комбінований урок. Макроструктура уроку, її варіативність.

Предметний урок. Макроструктура уроку, її варіативність. Закономірності в методиці підготовки і проведення предметного уроку.

Урок-екскурсія, його значення в процесі навчання освітньої галузі «Природознавство». Загальні вимоги до методики підготовки і проведення уроку-екскурсії. Класифікація уроків-екскурсій. Макроструктура кожного виду уроку-екскурсії.

Узагальнюючий урок, його макроструктура. Особливості методики підготовки і проведення.

Позаурочна робота. Цілі та зміст позаурочної роботи, її види. Особливості методики проведення позаурочної роботи.

Позакласна робота, її дидактичні цілі. Зміст позакласної роботи. Принципи залучення учнів до позакласної роботи з освітньої галузі «Природознавство».

Індивідуальна позакласна робота. Особливості змісту та методики її організації.

Групова позакласна робота з природознавства. Дидактична структура заняття гуртка, її варіативність. Методика організації діяльності учнів у гуртку.

Масова позакласна робота. Види масової позакласної роботи з освітньої галузі «Природознавство», особливості методики їх підготовки й проведення.

Методика проведення основних макроетапів уроку «Природознавство», «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь)

Методика підготовки і проведення макроетапів уроку «Природознавство», «Я досліджую світ»: організації класу до уроку; підсумків спостережень за змінами в природі; перевірки домашнього завдання; актуалізації знань учнів; вивчення нового матеріалу; закріплення засвоєних знань, умінь, навичок учнів; підсумку уроку; задавання домашнього завдання.

Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів із освітньої галузі «Природознавство».

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів із курсу «Природознавство», «Я досліджую світ» (природнича освітня галузь). Обов'язкові та очікувані результати навчання природничої освітньої галузі Типової освітньої програми початкової освіти цикл (1-2 класи) під керівництвом Р. Б. Шияна. Очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О. Я. Савченко.

Рівні навчальних досягнень учнів із курсів «Природознавство», «Я досліджую світ», їх характеристика, норми оцінок. Особливості оцінювання учнів 1-2 класів та 3-4 кл. Сучасні підходи до оцінювання знань учнів з природничої освітньої галузі в початковій школі.

Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Предмет, мета та завдання курсу

«Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Становлення методик викладання природничих та суспільствознавчих наук.

Сучасний стан та проблеми суспільствознавчої освіти.

Розвиток поглядів на світ і людину в історії суспільства. Світ, його властивості та будова. Життя людини. Діяльність людини. Сенс і мета життя. Цінності життя. Свобода і відповідальність. Духовний світ людини. Портрет людства. Етнос, народність, нація.

Методологічні основи навчання суспільствознавства у початковій школі

Психолого-педагогічні основи побудови методичної системи навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Методи дослідження методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство». Зв'язок методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» з іншими науками. Становлення методики викладання природничих та суспільствознавчих наук. Науково-методичні аспекти та особливості формування суспільствознавчих уявлень та понять у початковій школі.

Провідні функції підручників «Я у світі» та «Я досліджую світ», їх характеристика.

Особливості реалізації освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти

Нормативні документи щодо впровадження освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти в зміст початкової загальної освіти. Місце освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей у структурі Державного стандарту початкової загальної освіти та Базовому навчальному плані. Мета та завдання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

Структурні компоненти освітніх галузей та їх зміст. Особливості та специфіка досягнення мети для реалізації освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей. Основні змістові лінії та структурні компоненти галузей.

Пропонований зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей Типової освітньої програми початкової освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна. Зміст навчання, очікувані результати навчання громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програми для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко.

Освітні вимоги до рівня підготовки учнів в освітній галузі «Суспільствознавство», громадянській, історичній та соціальній освітніх галузях Державного стандарту початкової освіти.

Система суспільствознавчих компетентностей, знань та умінь молодших школярів

Формування суспільствознавчих компетентностей у змістових лініях громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей. Особливості змістових ліній освітньої галузі «Суспільствознавство». Навчальні програми з курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ». Світоглядна позиція у змісті програм. Структура та принципи побудови програм.

Цілі вивчення, розвивальний аспект та виховне спрямування предметів «Я у світі» та «Я досліджую світ». Міжпредметні зв'язки при вивченні предметів. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Матеріальна база навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей

Засоби наочності на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ». Вимоги до наочності. Особливості застосування різноманітної наочності на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ».

Класифікація обладнання (обладнання живого куточку, географічного майданчику, навчально-дослідної ділянки тощо) та суть його використання для формування у молодших школярів знань та навичок з курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ».

Характеристика методів навчання освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей. Форми вивчення суспільствознавства

Класифікація методів навчання. Прийоми та засоби навчання. Наочні словесні та практичні методи навчання суспільствознавству.

Активні методи навчання суспільствознавству в початковій школі. Характер ігрової діяльності та способи організації ігрової взаємодії.

Основні форми організації навчальної діяльності учнів під час вивчення курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ». Урок як основна форма організації навчання та його особливості. Позаурочна робота в системі вивчення навчальних предметів «Я у світі» та «Я досліджую світ».

Іноваційні технології вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство», громадянської, історичної та соціальної освітніх галузей

Особливості розвивального навчання. Зміст технології розвивального навчання. Методи організації розвивального навчання. Порівняльна характеристика традиційної та розвивальної системи навчання. Викладання курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ» за системою Ельконіна-Давидова.

Формування дослідницької поведінки у молодших школярів, суть та зміст дослідницької діяльності. Педагогічні умови організації досліджень молодших школярів (врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей, мотивованість дослідницької діяльності учнів, наявність спеціального розвивального середовища тощо).

Екологічна освіта молодших школярів на уроках курсу «Я у світі» та «Я досліджую світ»

Етапи неперервного екологічного виховання молодших учнів: екологічне просвітництво, екологічна освіта, екологічне виховання. Поняття про екологічну освіту. Аналіз Концепції екологічної освіти України, її стратегічних завдань. Мета та завдання екологічної освіти молодших школярів. Методи формування екологічної свідомості. Сукупність уявлень про взаємозв'язки у системі «людина–природа» і в самій природі, існуючого ставлення до природи, а також відповідних стратегій взаємодії з нею) та екологічно доцільної поведінки учнів у природі.

Навчальні проекти як засіб формування екологічної освіти в учнів початкових класів: типологія навчальних проектів та особливості їх побудови, реалізації. Основні етапи та зміст проектної діяльності учнів початкової школи.

Зміст навчального матеріалу та вимоги до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – Людина» освітньої галузі «Суспільствознавство» у 4 кл.

Поняття про неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер інтереси, хобі). Неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим. Конвенція ООН про права дитини.

Гідність та права людини. Усвідомлення життя як найвищої цінності.

Особистісний розвиток людини упродовж життя. Навчання як засіб досягнення життєвої мети. Планування самонавчання, взаємонавчання. Значення знань, освіти, працелюбства в житті людини, в досягненні життєвих успіхів. Планування діяльності для досягнення конкретної мети. Приклади досягнень відомих людей.

Тематика навчальних проектів та практичних робіт у 4 класі. Вимоги до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – Людина» у 4-му класі.

Зміст навчального матеріалу та вимоги до навчальних досягнень учнів з розділу «Я та інші» освітньої галузі «Суспільствознавство» у 4 кл.

Роль сім'ї в житті дитини. Родовід як основа сутності людини. Права та обов'язки батьків і дітей.

Збереження майна та ощадливе використання сімейного бюджету. Збереження природних об'єктів, цілісність майна та ощадливе використання ресурсів школи, місцевої громади. Методика проведення соціальної (екологічної) акції.

Культура поведінки учня. Культура взаємин людей в сім'ї, школі, на вулиці. Конфлікти: причини їх виникнення та подолання. Навички ведення дискусії.

Засоби масової інформації міста/села/селища. Діяльність засобів масової інформації, їх значення у житті людей.

Тематика навчальних проектів та практичних робіт у 4 класі. Аналіз вимог до навчальних досягнень учнів з розділу «Я та інші» у 4-му класі.

Зміст навчального матеріалу та вимоги до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – українець» освітньої галузі «Суспільствознавство» у 4 кл.

Україна – незалежна, демократична, правова держава. Національні та державні символи України. Призначення Конституції України та українського законодавства. Громадяни України, їх права і обов'язки.

Приклади правопорушень серед дітей і юридична відповідальність за їх скоєння. Правила співжиття у суспільстві, невідворотність відповідальності за порушення законів, прав інших людей.

Соціальні ролі (учень-вчитель-директор школи-продавець-екскурсовод-водій-мільйонер і т.д.).

Пам'ятки природи, історії та культури України.

Тематика навчальних проектів та практичних робіт у 4 кл. Аналіз вимог до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – українець» у 4-му кл.

Зміст навчального матеріалу та вимоги до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – європеєць» освітньої галузі «Суспільствознавство» у 4 кл.

Різноманітність країн світу, місце України на карті світу.

Найбільші українські спільноти в інших країнах світу.

Європейський Союз – співтовариство народів Європи. Символіка Європейського Союзу.

Досягнення українців в різних галузях (у науці, культурі, спорті тощо).

Уявлення про Землю як спільний дім для всіх людей, необхідність толерантного ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів.

Волонтерство як добровільна суспільно корисна діяльність.

Тематика навчальних проектів та практичних робіт у 4 кл. Аналіз вимог до навчальних досягнень учнів з розділу «Я – європеєць» у 4-му кл.

Особливості навчання суспільствознавству (історична, громадянська та соціальна освітні галузі) у 1-2 класах

Основні етапи та зміст навчальної діяльності учнів початкової школи під час вивчення курсу «Я досліджую світ».

Змістові лінії курсу «Я досліджую світ» (природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі) за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Савченко О. Я.*

Тематична основа і зміст навчання змістових ліній «Людина», «Людина серед людей», «Людина в суспільстві», «Людина і світ», «Людина і природа».

Змістові лінії вивчення *соціальної та здоров'язбережувальної* освітніх галузей за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Шияна Р. Б.*

Тематична основа та пропонований зміст навчання змістових ліній «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».

Змістові лінії вивчення *громадянської та історичної* освітніх галузей за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Шияна Р. Б.*

Тематична основа та пропонований зміст навчання змістових ліній «Я – Людина». «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Особливості навчання суспільствознавству (історична, громадянська та соціальна освітні галузі) у 3-4 класах

Основні етапи та зміст навчальної діяльності учнів початкової школи під час вивчення курсу «Я досліджую світ». Змістові лінії курсу «Я досліджую світ» (природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі) за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Савченко О. Я.*

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Людина» (людина – частина природи і суспільства, пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка). Зміст навчання у 3 кл. та практичний блок завдань для тренування уваги, пам'яті. Зміст навчання у 4 кл.

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Людина серед людей» (соціальні ролі, стандарти поведінки в сім'ї, в школі, в громадських місцях; моральні норми; навички співжиття і співпраці, соціальні зв'язки між людьми у процесі виконання соціальних ролей). Зміст навчання у 3 кл. Практичні завдання з моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї, поведінки у громадських місцях. Зміст навчання у 4 кл.

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства і громадянина України. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення). Зміст навчання у 3 кл. Практичний блок завдань та прогностичних задач. Зміст навчання у 4 кл. Рольові ігри «Супермаркет», «Я пасажир» та ін.

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Людина і світ» (Земля – спільний дім для всіх людей; толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв; залежність стану довкілля від поведінки всіх людей). Зміст навчання у 3 кл. Дослідження та проекти «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», «Славетні українці» та ін. Зміст навчання у 4 кл.: Земля – спільний дім для всіх людей. Уявні подорожі в інші країни (проект).

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Природа» (різноманітність природи; природа Землі; природа України). Зміст навчання у 3 кл. та 4 кл. Практичний блок завдань (Наш край на глобусі і карті. Складання календаря народних свят українців, пов'язаних з явищами природи).

Тематична основа і зміст навчання змістової лінії «Людина і природа» (взаємозв'язки людини і природи; використання людиною природничих знань, матеріалів, виробів і технологій; відповідальна діяльність людини у природі). Зміст навчання у 3 кл.:

Зміст навчання у 4 кл. Практичний блок завдань про зв'язки між людиною, природою і рукотворним світом. Вплив діяльності людини на природу. Екологічні проблеми планети. Природоохоронні заходи. Практичні завдання з моделювання безпечної поведінки у навколишньому середовищі, дослідження способів заощадження води, електроенергії. Розроблення плану природоохоронного заходу.

Змістові лінії вивчення *соціальної та здоров'язбережувальної* освітніх галузей за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Шияна Р. Б.*

Тематична основа та пропонований зміст навчання змістових ліній «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».

Змістові лінії вивчення *громадянської та історичної* освітніх галузей за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом *Шияна Р. Б.*
Тематична основа та пропонований зміст навчання змістових ліній «Я – Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Методика навчання освітньої галузі «Технології» (трудове навчання з практикумом, методика навчання інформатики)

Нормативні документи змісту освіти. Навчально-методичний аналіз (характеристика) програм, календарних планів, підручників та посібників із шкільної дисципліни для учнів 1-4 класів.

Нова українська школа, основні завдання, реалії та особливості впровадження змісту галузі «Технології» за змістовими лініями: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, самообслуговування та ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Очікувані результати навчання, спрямовані на формування ключових компетентностей учнів змістовими лініями: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут» тощо.

Ознайомлення студентів з вимогами: для 1-2 класів: Державного стандарту початкової освіти (2018р.), концепції НУШ, Типової освітньої програми (О.Савченко), Типової освітньої програми (Р. Шиян); для 3-4 класів: Державного стандарту загальної початкової освіти (2011р.), оновленої шкільної програми за кожним модулем та змістом навчального матеріалу в шкільних підручниках.

Методи, прийоми та засоби технологічної освітньої галузі. Класифікація методів навчання, їх оптимальне поєднання, характеристика.

Сутність методів, прийомів і засобів трудового навчання. Класифікація методів трудового навчання та їх характеристика. Специфіка методики роботи з дітьми шестирічного віку. Методика проведення практичних занять з учнями. Оптимальний вибір методів навчання.

Урок як основна форма організації на заняттях технологічної освітньої галузі. Типи і структура уроку, їх характеристика. Навести приклад плану-конспекту уроку (тип за вибором).

Урок як форма організації навчально-трудової діяльності учнів початкової школи. Типи і структура занять трудового навчання. Форми організації праці учнів. Методологія розробки планів-конспектів занять з освітньої галузі «Технології». Врахування навчальних можливостей учнів при складанні плану-конспекту заняття. Специфіка підготовки учителя до заняття. Педагогічний аналіз заняття. Використання міжпредметних зв'язків на заняттях. Особливості інтегрованих занять. Оцінно-діагностична діяльність вчителя початкової школи. Система контролю і оцінювання досягнень учнів. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (словесне і бальне оцінювання).

Розвиток креативності молодших школярів на уроках трудового навчання. Методи трудового навчання.

Загальна характеристика поняття «креативність». Методичні основи розвитку креативності в учнів на уроках трудового навчання: усвідомлення, розуміння змісту навчального матеріалу, прояв фантазії, нестандартного підходу до вирішення поставленого завдання, створення сприятливого психічного, емоційного настрою, усвідомлення практичної значимості виготовленого виробу, набутих знань та вмінь – мотиваційна спрямованість діяльності.

Класифікація методів за джерелами інформації. Метод ігрових проєктів. Інструктаж – важливий метод трудового навчання. Методи, зумовлені видами діяльності учнів. Дидактичні ігри.

Папір (картон) у навчально-трудовій діяльності школярів. Види, властивості паперу та методика використання цього матеріалу на уроках. Навести приклад плану-конспекту уроку з відповідної теми шкільної дисципліни.

Короткі відомості з історії винайдення паперу і розвитку паперової промисловості. Види паперу та їх властивості. Досліди з різними видами паперу. Сировина та сучасне виробництво паперу. Застосування різних видів паперу у народному господарстві, побуті та різних сферах трудової діяльності. Методика використання різних видів паперу у практичній роботі. Згинання і складання паперу (оригамі). Методика виготовлення виробів у техніці оригамі.

Аплікація, її види та методика роботи над виготовленням. Навести приклад плану-конспекту уроку з відповідної теми шкільної дисципліни.

Аплікація як вид мистецтва, її особливість у навчальному процесі. Види аплікаційних робіт (предметна, сюжетна, декоративна) та їх загальна характеристика. Техніки аплікацій (клаптикова, торцювання, оригамі, витинанка, квілінг, мозаїка, тощо). Матеріали та обладнання для аплікаційних робіт. Етапи та методика створення аплікаційних робіт. Методика навчання учнів виготовленню аплікацій.

Палітурні роботи. Методика використання палітурних робіт на заняттях технологічної освітньої галузі. Навести приклад плану-конспекту уроку з відповідної теми шкільної дисципліни.

Історія винайдення книг. Сучасне виробництво книг. Будова книжки та дрібний ремонт книг в умовах школи. Методика виготовлення записничків, книжок-розгорток, вітальних листівок. Лепбук та методика його виготовлення.

Текстильні матеріали та вишивка у навчально-трудовій діяльності учнів початкової школи. Методика використання текстильних матеріалів та елементів вишивки на заняттях технологічної освітньої галузі. Навести приклад плану-конспекту уроку з відповідної теми шкільної дисципліни

Класифікація волокнистих матеріалів та їх походження. Виготовлення натуральних і хімічних волокон. Прядіння, плетіння. Виробництво пряжі і ниток з волокон. основні властивості волокон та їх практичне використання. Художнє конструювання з волокнистих матеріалів. Волокнисті матеріали у трудовому навчанні. Види робіт з волокнистих матеріалів. Конструювання виробів з волокнистих матеріалів. Аплікація з ниток (пряжі). Методика навчання учнів конструюванню виробів з волокнистих матеріалів. Види текстильних матеріалів. Інструменти і пристосування для роботи з текстильними матеріалами. Процес ткання. Сучасні технології ткацтва. Аплікація з тканини. Методика навчання учнів художньому конструюванню з текстильних матеріалів. Вишивка. Оздоблення виробів вишивкою. Вишивка – один з видів народного мистецтва. Види швів і орнаментів української вишивки. Сміслові значення мотивів старовинних орнаментів, які застосовувались у декорі тканин. Регіональні особливості української вишивки. Інструменти, пристосування і матеріали для роботи над вишивкою. Техніка і методика виконання швів. Ознайомлення учнів з художніми виробами місцевих майстрів народної вишивки. Методика навчання учнів ручному вишиванню. Техніка безпеки при роботі над вишивкою.

Природні матеріали та їх властивості. Методика створення декоративних виробів із природних матеріалів. Навести приклад плану-конспекту уроку з шкільної дисципліни.

Природні матеріали у трудовому навчанні. Види природних матеріалів, їх специфічні особливості та властивості. Інструменти, допоміжні матеріали для роботи з природними матеріалами. Природоохоронна заготівля природних матеріалів, зберігання та підготовка до роботи. Методика конструювання художніх виробів із природних матеріалів. Ознайомлення школярів з природоохоронною заготівлею природних матеріалів та виконання практичних завдань.

Пластичні матеріали та їх властивості. Методика створення декоративних виробів із пластичних матеріалів. Навести приклад плану-конспекту уроку з відповідної теми шкільної дисципліни.

Види та властивості пластичних матеріалів. Заготовка сировини і виробництво пластичних мас. Художнє конструювання з пластичних матеріалів. Пластилін в навчанні художньої праці. Матеріали, інструменти й приладдя для роботи з пластиліном. Техніка безпеки. Технології формування окремих частин виробу з пластиліну. Поєднання частин в окремий виріб та створення тематичних композицій. Використання методу аналогії у створенні окремих виробів і композицій. Пап'є-маше, матеріали та інструменти. Способи, техніка та методика виготовлення виробів у техніці пап'є-маше.

Методика використання навчальної гри на заняттях технологічної освітньої галузі.

Навести приклад плану-конспекту уроку з використанням навчальної гри.

Зміст та сутність поняття навчальні ігри. Роль навчальних ігор на заняттях у початковій школі. Класифікація навчальних ігор. Методика використання навчальних ігор на заняттях технологічної освітньої галузі. Створення портфоліо дидактичних ігор для уроків технології та дизайну в початковій школі.

Lego конструювання. Виготовлення виробів з ниток, шнура і сутажу

Оволодіння загальними способами дій у різних видах діяльності, зокрема на розвиток і вдосконалення зорово-моторної координації. Навчальні посібники «Шість цеглин», «Гра по-новому, навчання по-іншому». Використання виробів, виготовлених із ниток, у побуті. Ручне килимарство. Художні вироби в техніці макраме.

Матеріали, інструменти і пристосування для роботи з нитками, шнурами і сутажем. Плетіння плоских і круглих виробів у три і чотири пасма. технологія виготовлення міні-гобелену. Плетіння із використанням найпростішого човника.

Плетіння в техніці макраме. Розрахунок довжини ниток при плетінні виробів. Кріплення ниток і шнура на основі. Види основних вузлів, прийоми їх виконання. Графічне позначення структури плетіння макраме.

Методика навчання учнів початкових класів звиванню і плетінню в три і чотири пасма. Навчання виготовленню виробів у техніці макраме, ручного килимарства.

Методика роботи з різними матеріалами. Поняття про фетр, техніка декупаж.

Поняття про фетр, види фетру, особливості цього матеріалу. Вовняний, акриловий, бамбуковий фетр.

Поняття продекупаж, як техніку декорування предметів інтер'єру, тканини, дерева, скла за допомогою паперової аплікації. 3-D композиції та технології їх виготовлення. Зворотний декупаж.

Поняття про трудову операцію. Теоретико-методичні основи ознайомлення молодших школярів із особливостями виконання виробів із різних матеріалів: природного

матеріала, пластиліна і глини, дрота і жерсті, пластмас. Правила безпечної праці молодших школярів.

Техніка малювання на воді – ебру.

Поняття про техніку малювання на воді – ебру. Історія виникнення ебру, інструменти та матеріали. Особливості перенесення малюнка на папір, шкіру, тканину, метал, скло. Арт-терапевтичні особливості використання техніки ебру у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво» (образотворче мистецтво з методикою навчання, музичне мистецтво з методикою навчання, основи хореографії з методикою навчання)

Мета і завдання методики образотворчого мистецтва у початковій школі

Основні положення методики навчання образотворчому мистецтву у початковій школі. Державні документи, які визначають зміст роботи вчителя. Мета і завдання навчання образотворчого мистецтва в сучасній початковій школі. Головні наукові підходи: особистісно-зорієнтований, компетентнісний, аксіологічний, діяльнісний, інтегративний.

Декоративне малювання

Розпис гончарних виробів на Україні (куманці, барила, глечики, кухлі, тикви, горщики): Опішня, Васильків, Ужгород, Косів – центри художнього промислу України. Характеристика найбільш відомих українських розписів. Символіка та колорит української «мальовки».

Своєрідність петриківського мистецького розпису. Особливості творів відомих майстрів Т.Пати, Н.Білокінь, Н.Тимошенко, Ф.Панка, П. Глушенко.

Елементи, прийоми і техніка виконання петриківського розпису.

Українська вишивка. Мотив української вишивки в декоративному малюнку.

Творчий шлях відомої української художниці К.Білокур. Сприймання творів художниці: «Квіти за тином», «Польові квіти», «Жоржини», «Цар-колос» та інші.

Характеристика та аналіз творів. Самобутність і неповторність творчості М. Приймаченко. Сприймання і аналіз творів художниці. Характеристика композиційної побудови і стилю виконання творів. Ознайомлення з творами українських майстрів.

Форми організації навчання освітній галузі «Мистецтво»

Поняття про форми організації навчання на уроках образотворчого мистецтва: характеристика, визначення позитивних рис та недоліків. Загальна характеристика індивідуальної, мікро-групової, групової та колективної форм навчання та особливості їх використання на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі.

Урок образотворчого мистецтва як основна форма організації навчального процесу

Урок образотворчого мистецтва як основна форма організації навчального процесу: вимоги до проведення, організація, типи, структура, зміст і характеристика основних етапів. Провідні види діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва: художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретація та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва; засвоєння відповідної мистецької термінології.

Методи навчання образотворчого мистецтва

Поняття про метод навчання. Прийом навчання. Класифікація методів навчання образотворчому мистецтву. Цілісний підхід до навчання. Методи організації та

самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності. Словесні методи: розповідь, бесіда, дискусія, диспут. Наочні методи: демонстрація, ілюстрація. Практичні методи: вправи, лабораторний метод, навчальна праця. Методи навчання за ступенем керівництва навчальною роботою: навчальна робота під керівництвом вчителя, самостійна робота учнів. Методи стимулювання і мотивації учіння. Методи стимулювання інтересу до навчання. Прийоми методу: створення ситуації новизни, актуальності, морального переживання, цікавості, подиву. Пізнавальні ігри. Методи контролю і самоконтролю в навчанні.

Практична робота учнів на уроках образотворчого мистецтва

Місце та значення вправ у навчанні школярів образотворчій діяльності. Структура та характеристика комбінованого уроку образотворчого мистецтва. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва. Особливості інтегрованого уроку. Основні вимоги до розробки, методика розробки та проведення основних етапів уроку. Послідовність розробки презентації для проведення уроку образотворчого мистецтва. Шляхи підвищення ефективності навчально-виховної роботи на уроках образотворчого мистецтва.

Зміст та види позанавчальної зображувальної діяльності молодших школярів

Види діяльності, зміст, організація та методика проведення навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва у початкових класах у позаурочний час. Форми організації, характеристика різних видів, зміст позаурочної навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами. Методика підготовки та проведення позакласних виховних заходів мистецтвознавчого напрямку початковій школі. Особливості планування позаурочної зображувальної діяльності учнів початкової школи. Врахування індивідуальних та вікових особливостей учнів у процесі організації та здійснення позаурочної виховної роботи з образотворчого мистецтва. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів засобами образотворчого мистецтва у позаурочний час.

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів на уроках образотворчого мистецтва

Контроль як компонент навчального процесу. Функції контролю на уроці образотворчого мистецтва у початковій школі: освітня, діагностична, виховна, розвиваюча, стимулююча, управлінська, оціночна. Види контролю: попередній, поточний, періодичний, підсумковий, комплексний. Методи контролю знань, умінь і навичок учнів. Графічна перевірка вмінь та навичок. Практична перевірка вмінь учнів застосовувати знання на практиці.

Оцінка учнівських робіт

Оцінка знань, умінь і навичок учнів. Критерії оцінки учнівських робіт. Норми оцінок з образотворчого мистецтва. Оцінне судження як форма оцінки. Мета використання оцінного судження. Емоційне ставлення як форма оцінки. Принципи організації контролю та оцінки за навчально-пізнавальною діяльністю учнів: об'єктивність, систематичність, гласність. Вимоги до оцінки результатів образотворчої діяльності школярів відповідно до вікових особливостей розвитку. Формування в учнів навичок самоаналізу. Аналіз та самоаналіз ефективності проведеного уроку образотворчого мистецтва.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Педагогіка початкової освіти

Базова:

1. Волкова Н. Педагогіка / Н. Волкова. К.: Академія, 2003. – 576 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
3. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
4. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966. Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році. Режим доступу: <https://www.skhoollife.org.ua/list-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrayiny-1-11-5966-vid-01-07-2019-shhodo-metodychnyh-rekomendatsij-pro-vykiadanna-navchalnyh-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-u-2019-2020-navchalnomu-r/>
5. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 11. 08. 2020 №1/9-430. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/75640/
6. Закон України «Про освіту» // zakon.rada.gov.ua/go/2145-19. – 2017.
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226){з змінами, внесеними згідно із Законом [№ 764-IX від 13.07.2020](#)} Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
8. Карпенчук С. Теорія і методика виховання / С. Карпенчук. – К.: Вища школа, 1997. – 304 с.
9. Коберник Г. Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика / Г. Коберник – К. : Науковий світ, 2002. – 231 с.
10. Кодлюк Я. Дидактика початкової школи: практичний курс : навчально-методичний посібник / Я. Кодлюк. – Тернопіль: Астон. – 2013. – 160 с.
11. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html>)
12. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). (Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р). Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
13. Корнієнко С. Орієнтовний план виховної роботи вчителя початкових класів / С. Корнієнко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 64 с.
14. Кузь В. Основи національного виховання / В. Кузь, Ю. Руденко, З. Сергійчук. – Умань, 1993. – 186 с.
15. Мазоха А. Педагогіка / А. Мазоха, Л. Опанасенко. – К., 2001. – 262 с.
16. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу (Додаток до наказу МОН України від 20. 08. 2018 № 924).
17. Навчальні програми для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою / <http://old.mon.gov.ua>.
18. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формування оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти» / Фідкевич О. Л., Бакуліна Н. В. – Київ: Генеза, 2019. – 64 с.
19. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 208 с.
20. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Кірик М. Ю., Данилова Л. І. – Львів: Світ, 2019. – 136 с.

21. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 1-2 класи / укл. Лотоцька А. В. – Харків : Ранок, 2019. – 192 с.
22. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 3-4 класи / укл. Лотоцька А. В. – Харків : Ранок, 2019. – 234 с.
23. Орієнтовне календарне планування та план виховної роботи. 1-й клас. Нова українська школа / Спеціальний випуск журналу "Початкове навчання та виховання": ВГ «Основа». – №19-21. – 2019.– 120 с.
24. Педагогіка: інформативний виклад / Рацул А.Б., Довга Т.Я. – К: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 344 с.
25. Планування виховної роботи. Початкова школа / С. Савченко, В. Орлова, Н. Гладка та ін. ; [упоряд.: М. Пристінська, І. Стратілат]. – К. : ВД «Перше вересня», 2015. – 79 с.
26. Ранкові зустрічі. 3 клас. I семестр / авт.-упоряд. С. В. Сигида. – Х. : Вид. група «Основа», 2020. – 140 с.
27. Савченко О. Дидактика початкової школи / О. Савченко. – К., 1999. – 422 с.
28. Савченко О. Підготовка студентів до роботи з учнями 6-річного віку / О. Савченко, В. Олійник, С. Коробко, Н. Бібік. – К., 1990.
29. Савченко О. Сучасний урок у початкових класах / О. Савченко. – К.: «Магістр-S», 1997. – С. 172–253.
30. [Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти I ступеня](https://www.pedrada.com.ua/article/2299-tipova-osvitnya-programa-dlya-2-4-h-klasv) (Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407). Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2299-tipova-osvitnya-programa-dlya-2-4-h-klasv>
31. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272). [Режимдоступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf)
32. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273). [Режимдоступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf)
33. Фіцула М. Педагогіка / М. Фіцула. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
34. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О. Рома. – The LEGO Foundation, 2018. – 32 с.

Допоміжна:

1. Амонашвілі Ш. Істина школи / Ш. Амонашвілі. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський центр ім. М. К. Реріха, 2007. – 74 с.
2. Бех І. Почуття успіху у вихованні особистості / І. Бех // Поч. школа. – 2005. – № 1. – С. 3–4.
3. Бібік Н. Теоретичні засади моделі особисто орієнтованого навчання за програмою «Крок за кроком» / Н. Бібік // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць / Ред. кол. Л. Даниленко (гол. ред.) та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 134–138.
4. Біда О. Розвивальне навчання у початковій школі / О. Біда // Педагогічний вісник. – 2003. – № 4.– С. 30–32.
5. Біда О. Структура і методика інтерактивного уроку / О. Біда // Початкова школа. – 2007. – № 7. – С. 17–19.
6. Біляченко О. Орієнтовне календарне планування виховної роботи в групі продовженого дня для 3-4 класів. II семестр / О. Біляченко // Початкова школа. – 2007. – № 1.
7. Васенко В. Впровадження розвивального навчання в роботу початкової школи // Школа першого ступеня : зб. наук. праць / В. Васенко. – Переяслав-Хмельницький, 2003. – Вип. 9. – С. 43–48.
8. Вихрущ А. Світ професій – очима молодших школярів / А. Вихрущ, Ю. Туранов // Поч. школа. – 1985. – № 6. – С. 56–58.
9. Володько В. Індивідуалізація і диференціація навчання: понятійно-категорійний аналіз / В. Володько // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 4. – С. 9–17.
10. Волощенко О. Я досліджую світ. Формувальне оцінювання. 2 клас / О. Козак, Г. Остапенко. – К.: СВІТИЧ, 2019. – 80 с.

11. Волченкова Г. Програма «Крок за кроком»: здобутки й перспективи // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць / Ред. кол.: Л. Даниленко (гол. ред.) та ін. / Г. Волченкова. – К.: Логос, 2000. – С. 138–144.
12. Вчитель початкової школи у соціокультурному вимірі суспільства / Є. Лодатко, Л. Кондрашова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – 232 с.
13. Гордуз Н. Нестандартні форми навчання молодших школярів на уроках рідної мови / Н. Гордуз // Початкова школа. – 2003. – № 4. – С. 1–4.
14. Григор'єва М. Професійна орієнтація молодших школярів / М. Григор'єва // Поч. школа. – 1985. – № 11. – С. 63–64.
15. Давиденко В. Використання інтерактивних прийомів навчання на уроках у 1 класі / В. Давиденко // Початкова школа. – 2004. – № 1. – С. 17–18.
16. Дерев'яно В. Екологічне виховання учнів / В. Дерев'яно // Поч. школа. – 1989. – № 11. – С. 27–30.
17. Диференціація навчання // Початкова освіта. – 2007. – № 12 (спецвипуск).
18. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
19. Дусавицький О. Розвиваюче навчання: Найважливіші напрями роботи / О. Дусавицький // Початкова освіта. – 2006. – № 20. – С. 2.
20. Едігей В. Вчись читати, малюк! / В. Едігей. – К.: Гранд, 1993. – 254 с.
21. Замашкіна О. Ідеї розвивального навчання молодших школярів у педагогічних дослідженнях 70-80-х років / О. Замашкіна // Початкова школа. – 2004. – № 7.
22. Іванчук М. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання / М. Іванчук // Початкова школа. – 2004. – № 5. – С. 10–13.
23. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання / С. Іванішена // Початкова школа. – 2006. – № 3. – С. 9–11.
24. Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 2. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: О. Петренко, Т. Ціпан ; редкол.: О. Петренко, Н. Гринькова, Т. Ціпан та ін.]. – Рівне : [РДГУ], 2015. – 304 с.
25. Інноваційні педагогічні технології : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К. : Академвидав, 2015. – 303 с.
26. Інноваційні технології навчання в початковій школі / Автори-упорядники: В.Телячук, О. Лесіна. – Харків: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – С.4 – 29.
27. Йовенко Л. Суспільство і сім'я: сучасні проблеми родинного виховання / Л. Йовенко // Поч. школа. – 2005. – № 4. – С. 50–52.
28. Калачникова О. Практика ейдетики / О. Калачникова. – К.: Шкільний світ: Початкова освіта. – 2006. – № 3.
29. Кириленко С. Авторська програма виховної роботи з учнями 1–4 класів «Паростки надії» / С.Кириленко, Н. Косарева // Початкова школа. – 2006. – № 2. – С. 47–49.
30. Коваль Л. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до моделювання уроків за різними навчальними технологіями / Л. Коваль // Початкова школа. – 2005. – № 11. – С. 22–26.
31. Кодлюк Я. Аналіз розвивальної функції підручника для початкової школи / Я. Кодлюк // Початкова школа. – 2006. – № 4.
32. Козленко М. Фізичне виховання учнів молодших класів / М. Козленко. – К.: Рад. школа, 1977. – 143 с.
33. Корнієнко С. Родинне дозвілля у початкових класах / С. Корнієнко. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005. – 160 с.
34. Корнієнко С. Батьківські збори у початкових класах / С. Корнієнко, Я. Кодлюк. – 2-е вид. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 64 с.
35. Кудикіна Н. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі / Н. Кудикіна. – К.: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2003. – 272 с.
36. Набой С. Особистісно орієнтоване навчання у початковій школі / С. Набой // Початкова школа. – 2005. – № 11. – С. 1–5.
37. Нестандартні уроки в початковій школі / Упоряд. О. Кондратюк. – К.: Ред. загальнопедагогічної газети, 2005. – 128 с.
38. Нечипоренко О. Тасмниця “школи ейдетики” / О. Нечипоренко // Початкова школа. – 2008. – № 6. – С. 57 – 60.

39. Онишків З. В.О. Сухомлинський про індивідуалізацію навчально-виховного процесу в початкових класах / З. Онишків // Початкова школа. – 2002. – № 9. – С. 30–32.
40. Орієнтовний зміст виховання в національній школі: методичні рекомендації / кол. авт. за заг. ред. Є.Коваленко. – К.: ІЗМН, 1996. – 136 с.
41. Павлютенков Є. Професійна орієнтація молодших школярів / Є. Павлютенков // Поч. школа. – 1982.– № 2. – С. 47.
42. Педагогіка народного календаря: концепція // Поч. школа. – 1994. – № 2. – С. 35–37.
43. Підготовка майбутнього вчителя до морального виховання учнів: навчальний посібник / авт. кол.: В. Демиденко (керівник) та ін. – К.: ІЗМН, 1996. – 204 с.
44. Підмазін С. Особистісно орієнтована освіта як особливий вид діяльності / С. Підмазін // Сучасні шкільні технології / Упоряд. І. Рожнятовська, В. Зоц. – К.: Ред.загальнопед. газ., 2004. – Ч.1. – С. 43–49.
45. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / О.Пометун, Л. Пироженко; за ред. О. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
46. Початкова школа: виховання на цінностях: збірник виховних справ / упорядники : Л.П.Ткаченко, А. О. Ткаченко, О. В. Романюк. – Біла Церква. – КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2017.– 88 с.
47. Приймач Н. Літературне виховання у початковій школі: навчально-методичний посібник / Н.Приймач. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2014. – 396 с.; іл.
48. Про підсумки застосування психолого-педагогічної системи «Розвивальне навчання» (Ельконіна-Давидова) у 30 навчальних закладах України: Наказ МОІНУ від 24.07.2001 р. № 552 // Початкове навчання і виховання. – 2005. – № 19–21.
49. Проскура О. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками: Навчальний посібник для студентів педфакультетів / О. Проскура. – К.: Освіта, 1998. – С. 48–77.
50. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». Наказ Міністерства соціальної політики №1143 від 10. 08. 2018.
51. Радченко Т. Екологічне навчання і виховання молодших школярів / Т. Радченко, С. Кудлай // Поч. школа. – 1997. – №3. – С. 14–15.
52. Савченко О. Альтернативні можливості початкової освіти / О. Савченко // Поч. шк. – 1995. – № 4.– С. 2–8.
53. Савченко О. Виховний потенціал початкової освіти / О. Савченко. – К.: СПД «Цудзинович Т. І.», 2007. – 204 с.
54. Сейфер Стефен, Батман Меріан. Індивідуалізація навчання дітей молодшого віку. – К.: Міжнародний фонд «Відродження», 2001. – 197 с.
55. Система Д. Б. Ельконіна – В. В. Давидова: новий етап розвитку: Розвивальне навчання // Початкова освіта. – 2002. – № 47.
56. Сідлецький А. Розвивальне навчання в початковій школі / А. Сідлецький // Початкове навчання і виховання. – 2005. – № 19–21.
57. Скрипченко Н. Лабораторія навчання і виховання молодших школярів (Історія становлення педагогіки і методики початкового навчання в Україні) / Н. Скрипченко // Початк. шк. – 1996. – № 3. – С. 7–14.
58. Софій Н. Навчання демократії за освітньою концепцією «Крок за кроком» / Н. Софій // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць / Ред. кол.: Л. Даниленко (гол. ред.) та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 149–155.
59. Співакова О. Розвивальне навчання або розвивальний метод у навчанні молодших школярів / О.Співаков // Дайджест педагогічних ідей та технологій «Школа-парк». – К. – 2003. – № 4.
60. Стельмахович М. Виховний ідеал української народної педагогіки / М. Стельмахович // Початкова школа. – 1994. – № 2. – С. 3–6.
61. Сухомлинська О. Проблеми виховання дітей / О. Сухомлинська // Поч. школа. – 1996. – № 6. – С. 4–7.
62. Сухомлинський В. Серце віддаю дітям
63. Сухомлинський В. Батьківська педагогіка / В. Сухомлинський // Вибр. тв.: У 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1977. – Т. 5. – С. 410–114.
64. Сухомлинський В. Сто порад учителю / В. Сухомлинський // Вибр. тв.: У 2 т. – К., 1976. – Т. 2.

65. Хомич Л. Розвиток наукового світогляду молодших школярів / Л. Хомич // Поч. школа. – 1991. – № 11. – С. 6–7.
66. Черней С. Інноваційні засоби навчання як об'єкт проектно-методологічної роботи в педагогіці // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: збірник наукових праць / С. Черней / ред. кол. Л.Даниленко та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 195–199.
67. Чернявська Н. Програма «Крок за кроком»: новий тип взаємин з родиною / Н. Чернявська // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. Збірник наукових праць / ред. кол.: Л. Даниленко (гол. ред.) та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 144–149.
68. Чумарна М. Авторська школа Марії Сумарної «ТРИВІТА»: українознавча модель / М. Чумарна // Моделі розвитку сучасної української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 11–13 жовтня 2006 р., Черкаси – Сахнівка. – К.: СПД Богданова А. М., 2007. – С. 161–173.
69. Шевцова Н. Урок-казка у 1 класі / Н. Шевцова // Початкова школа. – 2005. – № 11. – С. 33–35.
70. Шевчук І. Використання інтерактивних технологій на уроках математики в початкових класах / І. Шевчук, Л. Котельник // Початкова школа. – 2005. – № 8. – С. 33–35.

Методика навчання освітньої галузі «Мова і літератури» (методика навчання української мови, каліграфія, методика навчання літературного читання)

Базова

1. Антонова О. Навчально-методичний посібник **«Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти»**. Київ: Генеза, 2019. 96с.
2. Антонюк Н.А. Уроки літературного читання: методичні рекомендації. Київ: ТОВ ВПЦ Літопис – ХХ, 2015. 96 с.
3. Вашуленко М.С. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу: навч.-метод.посіб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019.192с.
4. Гра по-новому, навчання по-іншому: методичний посібник / упор. О.Рома – The LEGO Foundation, 2018. 44 с.
5. Деркач Н.І. Навчання грамоти: навчально-методичний посібник для студентів, учителів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. 112 с.
6. Інтерактивні технології навчання в початкових класах / авт.-упор.І.І. Дівакова. Тернопіль, Мандрівець, 2007. 180 с.
7. Каніщенко А.П. Лекційно-практичний курс з дисципліни «Методика навчання української мови в початковій школі». Книга 1. (розділи «Методика вивчення мовної теорії», «Методика розвитку усного та писемного зв'язного мовлення»). Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2016.176 с.
8. Каніщенко А.П. Лекційно-практичний курс з дисципліни «Методика навчання української мови в початковій школі». Книга 2. (розділи «Методика навчання грамоти», «Методика літературного читання»). Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2016. 256 с.
9. Каніщенко А.П. Лекційно-практичний курс з дисципліни «Технології вивчення галузі «Мова і література».Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2015 – 160 с.
10. Кірик М. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.-метод.посіб. Львів: Світ, 2019.136 с.
11. Коваль Г.П., Деркач Н.І., Наумчук М.М. Методика викладання української мови: навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів. Тернопіль: Астон, 2008. 287 с.
12. Коваль Г.П., Іванова Л.І., Суржук Т.Б. Методика читання: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 280 с.
13. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / Волощенко та ін.; за ред. Волощенко О.В., Іванова В.Ф. Київ: ЦВП, АУП, 2018. 234 с.

14. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів [за наук. ред. М.С. Вашуленка]. Київ: Літера ЛТД, 2012. 364 с.
15. Нова українська школа: poradnik vohovatelju grupy prodovzhenogo dnia u zakladaх zagalnoї serednjoї osvіti: navch.-metod.posіbn./ Дмитрів Г.І. Львів: Світ, 2019. 224 с.
16. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja. Za red.. Н.М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208с.
17. Палійчук О.М. Методика навчання каліграфічного письма: навчальний посібник .Чернівці: Букрек 2010. 344 с.
18. Пономарьова К.І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: посібник. Київ, 2019. 131 с.
19. Початкова освіта: Методичні рекомендації в освітньому процесі Типової освітньої програми для 2 класів закладів загальної середньої освіти; типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (під кер. О.Я. Савченко); методичні коментарі провідних науковців Інституту педагогіки НАПН України щодо впровадження ідей Нової української школи в початковій освіті; орієнтири для календарно-тематичного планування (2 клас НУШ). Київ: Оріон, 2019. 192 с.
20. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: посібн. для вчителя. К.: Освіта, 2007. 334 с.
21. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 та 3-4 класи. Київ: видавництво «Світоч», 2019. 336с.
22. Українська мова з методикою навчання в початкових класах: інтегрований курс / Заг. ред. А.П. Каніщенко, Г.О. Ткачук. Вид. 3-тє, перед. Тернопіль: Начальна книга – Богдан, 2011. 264 с.
23. Фідкевич О.Л. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: теорія і практика формуального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». Київ: Генеза, 2019. 64с.
24. Шість цеглинок в освітньому просторі школи: методичний посібник. Упор. О.Рома. THE LEGO Foundation, 2018. 32с.

Допоміжна

1. Анісімова Г.О., Нікулочкіна О.В. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально-методичний посібник). Тернопіль: Мандрівець, 2012. 104 с.
2. Бадер В.І. Взаємозв'язок у розвитку усного і писемного мовлення молодших школярів: автореф. дис. ...д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2004. 36 с.
3. Вашуленко М.С. Довідник молодшого школяра з мови і мовлення: навчальний посібник .Київ: Літера ЛТД, 2010.160 с.
4. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки: свобода вибору. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник вчителя. Харків: Вид. група «Основа», 2019. 112с.
5. Гладченко О. Інтегрований урок у 1 класі (читання, математика). Початкова школа. 2017. № 6. С.18-19.
6. Григоруk А., Луцкай Ю. Інтегровані уроки мови як засіб формування мовленнєвої компетенції учнів. Початкова школа. 2009. № 3. С.18-21.
7. Іванчук М. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання. Початкова школа. 2004. № 5. С. 10-13.
8. Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів. Методичний посібник початкової школи за ред.. О.Пометун, Л. Пироженко.Тернопіль: Навчальна книга– Богдан, 2011. 304 с.
9. Кирей І.Ф., Трунова В.А. Методика викладання каліграфії в початковій школі: навч. посібник . Київ: Вища школа, 1994. 143с.
10. Коваль Г. Урок читання у початкових класах: навчально-методичний посібник дня студентів педагогічного факультету. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. 80 с.

11. Коваль Г. Звуко-буквенний аналіз на уроках української мови в початкових класах : навчально-методичний посібник для студентів педагогічного факультету / Г. Коваль. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 133 с.
12. Коваль Г.П., Суржук Т. Б. Методика викладання української мови. Рекомендації до виконання науково-дослідної тематики: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 368 с.
13. Кодлюк Я.П. Одинцова Г.С. Сто двадцять розповідей про письменників: довідник для вчителя початкових класів. Київ: Наш час, 2006. 203 с.
14. Кращі конспекти уроків із розвитку зв'язного мовлення: 1-4 класи. Тернопіль – Харків: Ранок, 2011. 144с.
15. Мельничайко О.І. Українська мова. Вивчення елементів синтаксису в початкових класах: методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 92 с.
16. Мочула О. В. Розвиток життєвих компетентностей на уроках української мови в початковій школі. Тернопіль – Харків: Видавництво «Ранок», 2012. 176 с.
17. Нечасва Л.І. Дидактичні матеріали для розвитку комунікативних умінь молодших школярів: посібник для вчителя .Тернопіль: підручники і посібники, 2011. 80 с.
18. Одинцова Г.С., Кодлюк Я.П. Цікаве мовознавство для молодших школярів: посібник для вчителя початкових класів. К.: Наш час, 2013. – 208 с.
19. Співаковський О.В., Петухова Л.Є., Коткова В.В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта»/ О.В. Співаковський. – Херсон, 2011. 267 с.
20. Цєпова І.В. Навчаємо письма ліворуких дітей. Харків: Ранок, 2009. 128 с.
21. Чабайовська М.І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мальва – ОСО, 2015. 116 с.
22. Ярш Г.П. Розвиток життєвих компетентностей на уроках читання у початковій школі Тернопіль, – Харків: Ранок, 2011. 176 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. URL: [http:// www.mon.gov.ua](http://www.mon.gov.ua) (дата звернення: 28.08.2018р.)
2. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 28.08.2018р.)
3. Початкова школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/pochatkova-shkola> (дата звернення: 28.08.2018р.)
4. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.08.2018р.)
5. Навчальні програми для 1-4 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 30.08.2018р.)
6. Типові освітні програми для 1-2 НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf> (дата звернення: 28.08.2018р.)
7. Типові освітні програми для 3-4 НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf> (дата звернення: 28.08.2018р.)
8. Українська мова. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи. (Оновлено). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення: 29.08.2018р.)
9. Літературне читання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 2-4 класи. (Оновлено). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>. (дата звернення: 29.08.2018р.)

10. Офіційний сайт журналу «Учитель початкової школи». URL: <https://upsh.com.ua/> (дата звернення: 28.08.2018р.)
11. Довідник цікавих фактів та корисних знань. URL: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-lisits> (дата звернення: 28.08.2018р.)
12. Матеріали для Нової української школи – планування, розробки уроків, дидактичні та методичні матеріали, підручники та зошити. URL: <https://subject.com/lesson/mova/3klas/17.html> (дата звернення: 28.08.2018р.)
13. Антонова О. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти». URL: https://www.geneza.ua/sites/default/files/product-images/Metodyky/Antonova_Inform_komunik_Tekhn_1.2kl.pdf (дата звернення: 28.09.2019р.)

Методика навчання освітньої галузі «Математика»

Рекомендована література

Базова

1. Богданович М. В., Лищенко Г. П.. Математика : підручник : 1 клас К. : Генеза, 2012. 159 с.
2. Богданович М. В., Лтшенко Г. П. Математика : підручник : 2 клас. К. : Генеза, 2012. 159 с.
3. Богданович М. В. Лищенко Г.П. Математика : підручник : 3 клас. К. : Генеза, 2013. 176 с.
4. Богданович М. В., Лищенко Г.П. Математика : підручник : 4 клас. К. : Генеза, 2015. 176 с.
5. Богданович М. В., Козак М. В., Король Я. А. Методика викладання математики в початкових класах : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. 365 с.
6. Богданович М. В. Методика розв'язування задач у початкових класах : навч. посіб. для учнів пед. училищ. К. : Вища школа, 1986. 159 с.
7. Возняк Г. Математика. Магічні фігури та числа. 1–4 класи. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 55 с.
8. Компетентнісний підхід у навчанні математики / Упоряд. О. Онопрієнко, О. Кондратюк. К. : Шкільний світ, 2014. 127 с.
9. Король Я. А., Романишин І. Я. Математика. Методика роботи над текстовими задачами . 1 клас. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. 68 с.
10. Корчевська О. П. Навчаємо математики. Методика обчислень. 1 – 4 класи : посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 155 с.
11. Корчевська О. П. Навчаємо математики. Методика роботи над задачами. 1 – 4 класи : посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 160 с.
12. Нормативно-правова база 2020–2021 (початкова школа) URL: http://vburluk-school.edu.kh.ua/navchalnuy_process/pochatkova_shkola/normativno-pravova_baza_2017-2018_n_r_pochatkova_shkola/ (дата звернення: 25.08.2020)
13. НУШ підручники з математики для 3 класу URL: <https://pidruchnyk.com.ua/3klas/matematyka3/> (дата звернення: 25.08.2020)
14. Павелко В. В. Методика викладання математики : навч.метод. посіб. Кременець : ВЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2018. 218 с.
15. Підручники з математики 1 клас НУШ – Шкільні підручники. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1klas/matematyka1/> (дата звернення: 25.08.2020)
16. Підручники з математики 2 клас НУШ – Шкільні підручники <https://pidruchnyk.com.ua/2klas/matematyka2/>

(дата звернення: 25.08.2020)

17. Скворцова С. О. Компетентнісний підхід до навчання математики К. : Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2014. 128 с.
18. Скворцова С. О., Мартинова, Т. Г., Шевченко Т. О. Математика в 1-му класі : метод. посіб. для студ. пед. вуз. та вч. поч. кл. Одеса : Автограф, 2001. 190 с.
19. Скворцова С. О., Мартинова, Т. Г., Шевченко Т. О. Математика в 2-му класі : метод. посіб. для студентів пед. вузів та вч. поч. кл. Одеса : Автограф, 2002. 220 с.
20. Скворцова С. О., Мартинова, Т. Г., Шевченко Т. О. Математика в 3-му класі : метод. посіб. для студ. пед. вуз. та вч. поч. кл. Одеса : Автограф, 2003. 268 с.
21. Скворцова С. О. Методика навчання математики в 1-му класі: Методичний посібник для студентів педагогічних вузів та вчителів початкових класів. Одеса : Фенікс, 2011. 240 с.
22. Скворцова С. Сюжетні задачі на процеси 3-4-ті класи / Упоряд. О. Онопрієнко, О. Кондратюк. К. : Шкільний світ, 2013. 127 с.

Допоміжна

1. Барна М. Математичне моделювання: крок за кроком : графічне зображення змісту задачі. *Учитель початкової школи*. 2015. №1. С. 18–22
2. Василенко Н. Сучасні підходи до змісту і методики формування логіко-математичного мислення школярів : методика навчання. *Початкова школа*. 2015. №9. С. 24–27.
3. Волторніст Н. М. Використання дослідницьких методів у початковій школі : методична робота. *Початкове навчання та виховання*. 2020. №22 –24, серпень. С. 3–7.
4. Дарієнко Г. Розв'яжуть діти залюбки математичні ланцюжки : арифметика і міжпредметні зв'язки. *Учитель початкової школи*. 2014. №11. С.44–45
5. Дарієнко Г. Розв'яжуть діти залюбки математичні ланцюжки : арифметика і міжпредметні зв'язки. *Учитель початкової школи*. 2014. №11. С.44–45.
6. Задачі з математики. 1-4 класи / Упоряд. О. Онопрієнко, О. Кондратюк. К. : Шкільний світ, 2017. 92 с.
7. Коваленко Л. Формування ключових компетентностей на уроці математики в 2 класі : методика навчання. *Початкова школа*. 2015. №11. С.39–41.
8. Корябіна Ю. Нова генерація педагогів : методико-технологічна підготовка вчителів до роботи в умовах НУШ. *Директор школи*. 2020. №4, квітень. С. 50–69.
9. Логачевська, С. Особливості уроку математики Нової української школи [Текст] : тема уроку. Літр - одиниця вимірювання місткості. *Початкова школа*. 2018. №4. С. 8–11.
10. Меркіна А. Професійний стандарт учителя НУШ [Текст] : науково-методичний проект. *Завуч*. 2020. №3, березень. С. 66–75.
11. Пасічник Я. А. Науково-методичні основи розвитку математичного мислення і мовлення молодших школярів у процесі розв'язування складених задач. *Нова педагогічна думка*. 1998. № 4. С. 34–43.
12. Подоляк О. Фінляндія в авангарді. 1+1\2. Неймовірна математика спів учителювання : цікавий досвід. *Початкова освіта*. 2018. №8, квітень. С.36-40
13. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи : наказ МОН України від 23.03.2018 р. №283 *Завуч*. 2018. №9, травень. С.9-10.
14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи : наказ МОН України від 23.03.2018 р. № 283. *Директор школи*. 2018. №9–10, травень. С. 4–6.
15. Проценко Т. Математика: 3-й клас : контрольні роботи. *Учитель початкової школи*. 2014. №7–8. С.38–42.
16. Савченко, О. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи : теорія й методологія освіти. *Рідна школа*. 2018. №1–2. С.3–7.
17. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К. : Абрис, 1997. 415 с.
15. Савченко О. Я. Урок у початкових класах. *Початкова школа*. 1996. № 11. С. 30–34.

18. Сарієнко В. Величини у початковій школі в контексті їх фундаментального змісту : педагогічні технології. *Початкова школа*. 2019. №6. С.22–26.
19. Скворцова С. Все по полицках розкладемо й нові почнемо вивчати теми : числа. Дії з числами. Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1–2 класи. *Учитель початкової школи*. 2014. №7–8. С. 18–24.
20. Суховєєва, Н. Математика в початкових класах : ефективно навчання через нестандартні уроки. *Початкова освіта*. 2018. №6, березень. С.16–19.
21. Ухіна Т. Б. Зошит для перевірних робіт з математики. 1 клас. Тернопіль : Мандрівець, 2003. 35 с.
22. Ухіна Т. Б. Математика. Методичні рекомендації для роботи із “Зошитом для перевірних робіт з математики. 1 клас. Тернопіль : Мандрівець, 2003. 57 с.
23. Ханзель Ж. STEM-освіта у науково-педагогічному проекті " Інтелект України " : нова українська школа. *Початкова школа*. 2018. №7. С.3–5.
24. Червонецька Г. Робота з геометричним матеріалом у системі розвивального навчання : методика. *Початкова школа*. 2015. №2. С.18–22.
25. Шостак Л. Формування умінь розв'язувати сюжетні задачі як логічний складник математичної компетентності : методика навчання. *Початкова школа*. 2015. №9. С.27–32

INTERNET – ресурси

1. ІМЗО опублікував електронні версії підручників для 1 класу НУШ. URL: nus.org.ua/.../imzo-opublikuvav-elektronni-versiyi-pidruchn (дата звернення: 05.06.18.)
2. Математика. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи (ОНОВЛЕНО. URL: mon.gov.ua/activity/education/ (дата звернення: 11.06. 17.)
3. Навчальні програми Нової української школи. URL: n-slovo.com.ua/2018/.../навчальні-програми-нової-українс (дата звернення: 12.06. 18.)
4. Нова українська школа (координатор проекту Р. Шиян). /URL: www.osvitportal.lviv.ua (дата звернення: 23.06. 18.)

Інформаційні ресурси

1. Друковані науково-методичні джерела: навчальні книги, підручники, посібники, словники, довідники, хрестоматії, нормативні документи.
2. www.education.gov.ua, [http : // old. mon. gov. ua](http://old.mon.gov.ua). – сайт МОН України.
- www.nbuiv.gov.ua – сайт бібліотеки ім.Вернадського.

Методика навчання освітньої галузі «Природознавство»

Базова:

1. Аквилева Г. Н., Клепинина З.А. Методика преподавания естествознания в начальной школе: Учеб. пособие для студ. М.: Гуманит, изд. центр ВЛАДОС, 2001. 240 с.
2. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах: навч. посібн. К.: Веселка, 1998. 334 с.
3. Будна Н. О. Я досліджую світ: підручник інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти у 2 ч. Ч 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 96 с.: іл.
4. Будна Н. О. Я досліджую світ: підручник інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти у 2 ч. Ч 2. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 96 с.: іл.
5. Грущинська І. В. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.) Ч. 1. К.: УОВЦ «Оріон», 2018. 112 с.: іл.

6. Грущинська І. В. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.) Ч. 2 . К.: УОВЦ «Оріон», 2018. 112 с.: іл.
7. 5. Додаток МОН від 20.08.2018 року № 1/9-501 «Про Перелік навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/.../lyst-mon-vid-20-08-2018-1-9-501-pr..>
8. Додаток до наказу МОН України від 19.08.2016 No1009 «Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи».
9. Іщенко О. Л. Я досліджую світ: підр. для 1–го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.): Ч. 1. / О.Л. Іщенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, О.М. Кліщ. Київ: Літера ЛТД, 2018. – 112 с.
10. Іщенко О. Л. Я досліджую світ: підр. для 1 –го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.): Ч. 2. Київ: Літера ЛТД, 2018. 112 с.
11. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
12. Методика викладання природознавства у початковій школі: навч. – метод. посібн. за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта»: навч. посібник. Львів: «НовийСвіт – 2000», 2011. 223 с.
13. Нарочна Л. К., Ковальчук Г.В., Гончарова К.Д. Методика викладання природознавства. К.: Вища школа, 1990. 302 с.
14. Пакулова В. М., Кузнецова В. И. Методика преподавания природоведения. М.: Просвещение, 1990. 192 с.
15. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272).
Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
16. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273).
Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>
17. Я досліджую світ: підр. інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв.: (у 2-х ч.): Ч. 1. Київ: Генеза, 2018. 112 с.
18. Я досліджую світ: підр. інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв.: (у 2-х ч.): Ч. 2. Київ: Генеза, 2018. 112 с.: іл.

Додаткова

1. Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі «Я досліджую світ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
2. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
3. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова

- українська школа» на період до 2029 року»; <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>)
4. Наказ «Про затвердження типових овітніх програм для 1-2 кл. заг. сер. освіти № 1272 від 08.10.2019.
 5. Наказ «Про затвердження типових овітніх програм для 3-4 кл. заг. сер. освіти № 1273 від 08.10.2019.
 6. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня (Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407).

Інформаційні джерела

1. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік.– Київ: Літера ЛТД, 2018. – 160 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України . – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pochatkova/opys-klyuchovyh-zmin.pdf>– С. 28–33.
4. Оновлені програми для початкової школи 1-4 класів («Природознавство» (1-4 кл) та «Я у Світі» 3–4 кл. (ОНОВЛЕНІ): <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

Методика навчання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Базова:

1. Бібік Н. М. Підручник «Я у світі». 4 клас / Н. М. Бібік, Т. Є. Бойченко, Н. С. Коваль.– Харків: Основа, 2015. – 143 с.
2. Бібік Н. М. Підручник «Я у світі». 3 клас / Н. М. Бібік. – Харків: Основа, 2013. – 165 с.
3. Бібік Н. М. Робочий зошит «Я у світі». 4 клас. / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. – Харків: Основа, 2015. – 64 с.
4. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1 класу. У 2-х частинах. Бібік Н. М., Бондарчук Г. П.
5. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Підручник для 2 класу. У 2-х частинах. Частина 1 (Бібік Н. М., Бондарчук Г. П.). Частина 2 (Корнієнко М. М., Крамаровська С. М., Зарецька І. Т.).
6. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Робочий зошит до підручника Бібік Н. М., Бондарчук Г. П. У 2-х частинах.
7. Будна Н. О. Я досліджую світ : конспекти уроків. 1 кл. : / Н. О. Будна. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. – 120 с.
8. Волощенко О. Я досліджую світ. Формувальне оцінювання. 2 клас / О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко. – К.: СВІТИЧ, 2019. – 80 с.
9. Державний стандарт початкової загальної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
10. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87). Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/59891/
11. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966. Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році. Режим доступу:

<https://www.skhoollife.org.ua/list-ministerstva-osvity-i-nauky-ukrayiny-1-11-5966-vid-01-07-2019-shhodo-metodychnyh-rekomendatsij-pro-vykjadanna-navchalnyh-predmetiv-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-u-2019-2020-navchalnomu-r/>

12. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 11. 08. 2020 №1/9-430. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021навчальному році. Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/75640/
13. Жаркова І. Я і суспільство. Я і природа. Зошит для 4 класу / І. Жаркова та ін. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2015. – 96 с.
14. Закон України «Про освіту» // zakon.rada.gov.ua/go/2145-19. – 2017.
15. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226) {Із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 764-IX від 13.07.2020](#)} Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
16. Інтеграція медіаграмотності в навчальний предмет «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник / Волощенко О., Козак О. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. – 36 с.
17. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практичний курс: навчально-методичний посібник / Я. П. Кодлюк. – Тернопіль: Астон. – 2013. – 160 с.
18. Концепція Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року». Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>)
19. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). (Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 960-р). Режим доступу: <http://mon.gov.ua>
20. Ліник О. О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О. О. Ліник. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.
21. Людина і світ. Підручник / [Гол. ред. проф. Л. В. Губерський]. – К.: Знання, 2001. – 350 с.
22. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу (Додаток до наказу МОН України від 20.08.2018 № 924).
23. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу (Наказ МОН України від 27.08.2019 № 1154).
24. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та інші. : – Київ. : Видавництво «Алатон», 2019. – 128 с.
25. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Гільберт Т. Г., Тарнавська С. С., Павич Н. М. – Київ: Генеза, 2019. – 256 с.
26. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 1-2 класи / укл. Лотоцька А. В. – Харків : Ранок, 2019. – 192 с.
27. НУШ. Типові освітні програми для закладу загальної середньої освіти. 3-4 класи / укл. Лотоцька А. В. – Харків : Ранок, 2019. – 234 с.
28. Особливості викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» у початковій школі.– Режим доступу: <http://studfiles.net/preview/5258644/page:2#6>
29. Педагогіка: інформативний виклад / Рацул А. Б., Довга Т. Я. – К: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 344 с.

30. Підручник «Я у світі» (3 клас). Режим доступу: <http://4book.org/uchebniki-ukraina/3-klas/1589-ya-u-sviti-3-klas-bibik>
31. Підручник «Я у світі» (4 клас). Режим доступу: <http://pidruchnyk.com.ua/655-ya-u-sviti-bibik-4-klas.html>
32. Планування виховної роботи. Початкова школа / С. Савченко, В. Орлова, Н. Гладка та ін. ; [упоряд.: М. Пристінська, І. Стратілат]. – К. : ВД "Перше вересня", 2015. – 79 с.
33. Савченко О. Дидактика початкової школи / О. Савченко. – К., 1999. – 422 с.
34. Сліпець О. Б. Я у світі: конспекти уроків: 4 кл. до підр. Бібік Н. М. / О. Б. Сліпець. – Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2017. – 112 с.
35. Тагліна О. В. Робочий зошит «Я у світі». 4 клас / О. В. Тагліна, Г.Ж. Іванова. – Харків: Ранок, 2015. – 64 с.
36. [Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня](#) (Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407). Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/2299-tipova-osvitnya-programa-dlya-2-4-h-klasv>
37. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 1-2 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272).
Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
38. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б. 3-4 клас (Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273).
Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>
39. Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник / Упорядник О.Рома. – The LEGO Foundation, 2018. – 32 с
40. Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3-4 класи (оновлено). Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>.
41. Я досліджую світ : конспекти уроків : 2 кл. : у 2-х ч. Ч. 2 : посібник для вчителя / Н.О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост. – Тернопіль : Навчальна книга– Богдан, 2019. – 188 с.
42. Я досліджую світ : підручник інтегрованого курсу для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. – Київ : Світич, 2020.
43. Я досліджую світ : підруч. для 3 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч. 1 / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. – Харків : Вид-во «Ранок», 2020. – 136 с. : іл.

Допоміжна:

1. Амонашвили Ш. В школу с шести / Ш. Амонашвили. – М., 1986.
2. Амосова М. Н. Славная осень / М. Н. Амосова // Начальная школа. – 2006. – № 9. – С. 78–80.
3. Водолазська Т. Методи пізнання свого довкілля вибирають діти / Т. Водолазська // Початкова школа. – 2003. – № 3. – С. 38–40.
4. Городецька А. Засідання екологічного клубу «Лісовичок» / А. Городецька // Початкова школа. – 2012. – № 7. – С. 32–35.
5. Глива Л. К. Урок з інтегрованого курсу «Людина і світ» / Л. К. Глива // Початкова школа. – 2003. – № 2. – С. 16–19.

6. Грушинська І. Розв'язання тестових та ситуативних завдань на уроках з курсу «Я у світі» / І. Грушинська // Початкова школа. – 2013. – № 10. – С. 21–24.
7. Гуменко Є. Дари природи / Є. Гуменко // Початкова школа. – 2006. – № 8. – С. 51–53.
8. Заперченко Н. Цікаві завдання з природознавства / Н. Заперченко // Початкова школа. – 2006. – № 1. – С. 26–28.
9. Дичківська І. М. Іноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
10. Іванішена С. Форми і методи інтерактивного навчання / С. Іванішена // Початкова школа. – 2006. – ЖЗ. – С. 9–11.
11. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачі О. О. Лінік, Н. І. Черв'якова]. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 85 с.
12. *Інноваційні підходи до викладання предмету «Я у світі». Режим доступу до публікації: [library.ippro.com.ua/.../Інноваційні%20підходи%20до%20викладання%20предмета%](http://library.ippro.com.ua/.../Інноваційні%20підходи%20до%20викладання%20предмета%20). – Назва з екрану.*
13. Корнієнко С. Орієнтовний план виховної роботи вчителя початкових класів: I семестр / С. Корнієнко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 64 с.
14. Кузь В. Основи національного виховання / В. Кузь, Ю. Руденко, З.Сергійчук. – Умань, 1993. – 186 с.
15. Кукушин В. С. Современные педагогические технологии. Начальная школа: пособие для учителя / В. С. Кукушин. – Ростов / Д.: Феникс, 2003. – 448 с.
16. Лінік О. О. Творче проєкування в організації життєдіяльності шестирічок: авч.-метод, посіб. / О. О. Лінік. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 178 с.
17. Логачевська С. Дійти до кожного учня / С. Логачевська. – К., 1990. – 178 с.
18. Мазоха А. Педагогіка / А. Мазоха, Л. Опанасенко. – К., 2001. – 262 с.
19. Медіаграмотність в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Навчально-методичний посібник / О. П. Мокрогуз / За редакцією В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. – 36 с.
20. *Методичні рекомендації щодо викладання предметів освітньої галузі «Суспільствознавство» у 2016–2017 навчальному році. Режим доступу: www.osvitportal.lviv.ua/novyny?id=84456_do_novogo_navchalnogo_roku. – Назва з екрану.*
21. Мясцова В. И. Краеведческий материал как средство художественно-творческого развития учащихся // Начальная школа. – 2006. – № 7. – С. 83–86.
22. Нарочна Л. К. Методика викладання природознавства / Л. К. Нарочна, Г. В. Ковальчук, К. Д. Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302 с.
23. Підручник «Я у світі» Тагліна, Іванова. Режим доступу: pidruchniki.in.ua > 4 клас. – Назва з екрану.
24. Ранкові зустрічі. 3 клас. I семестр. / авт.-упоряд. С. В. Сигида. – Х. : Вид. група «Основа», 2020. – 140 с.
25. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А. М., 2009. – 226 с.
26. Савченко О. Підготовка студентів до роботи з учнями 6-річного віку / О. Савченко, В. Олійник, С. Коробко, Н. Бібік. – К., 1990.
27. Стельмахович М. Народна педагогіка / М. Стельмахович. – К., 1985. – С. 225–291.
28. Фіцула М. Педагогіка / М. Фіцула. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
29. Форошук О. О. Природознавство для початкових класів : Навч. посіб./ О.О.Форошук, Н. Є. Форошук. – К.: Фенікс, 1999. – 348 с.
30. Юрович В. Нестандартні уроки як засіб підвищення ефективності навчання в курсі «Я у світі» // Початкова школа. – 2014. – № 6. – С. 22–26.

Методика навчання освітньої галузі «Технології»

Базова:

1. Бібік Н. М. Робочий зошит «Я у світі». 4 клас. / Н. М. Бібік, Г. П. Бондарчук. – Харків: Основа, 2015. – 64 с.
2. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1 класу. У 2-х частинах / Бібік Н. М., Бондарчук Г. П.
3. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Підручник для 2 класу. У 2-х частинах. Частина 1 (Бібік Н. М., Бондарчук Г. П.). Частина 2 (Корнієнко М. М., Крамаровська С. М., Зарецька І. Т.).
4. Бібік Н. М. Я досліджую світ. Робочий зошит до підручника / Бібік Н. М., Бондарчук Г. П. У 2-х частинах.
5. Будна Н. О. Я досліджую світ : підручник інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти у 2 ч. Ч 1. / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2018. 96 с.: іл.
6. Будна Н. О. Я досліджую світ : підручник інтегр. курсу для 1 кл. закл. заг. сер. освіти у 2 ч. Ч 2. / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, С. Г. Заброцька, Н. Б. Шост. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2018. 96 с.: іл.
7. Веремійчик І. М. Методика трудового навчання в початковій школі. К. : Освіта, 2004. 278 с.
8. Веремійчик І. М. Творчість на кінчиках пальців. Тернопіль : Мальва-ОСО, 2002. 108 с.
9. Грущинська І. В. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.) Ч. 1. / І. В. Грущинська, З. М. Хитра, І. І. Дробязко. К. : УОВЦ «Оріон», 2018. 112 с.: іл.
10. Грущинська І. В. Я досліджую світ. Підручник інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.) Ч. 2. / І. В. Грущинська, З. М. Хитра, І. І. Дробязко. К. : УОВЦ «Оріон», 2018. 112 с.: іл.
11. Іщенко О. Л. Я досліджую світ: підр. для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.): Ч. 1. / О. Л. Іщенко, О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, О. М. Кліщ. Київ : Літера ЛТД, 2018. 112 с.
12. Іщенко О. Л. Я досліджую світ: підр. для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. (у 2-х част.): Ч. 2. / О. Л. Іщенко, О. М. Ващенко, Л. В. Романенко, О. М. Кліщ. Київ : Літера ЛТД, 2018. 112 с.
13. Методика трудового навчання : проектно-технологічний підхід : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Коберника, В. К. Сидоренко. Умань : СПД Жовтий, 2008. 216 с.
14. Молотова В. Н. Декоративно-прикладное искусство: уч. пос. К. 2010. 288 с.
15. Нова українська школа : poradnik dla vchitelja / za zag. red. N. M. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>
16. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
17. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pochatkova/opys-klyuchovyh-zmin.pdf>.
18. На допомогу вчителю початкових класів. 1-4 класи : для загальноосвітніх навчальних закладів України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2016 160 с.
19. Оновлені програми для початкової школи 1-4 класів («Трудове навчання» (1-4 кл.) та «Я у Світі» 3-4 кл. (ОНОВЛЕНІ): [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

20. Савченко О. Дидактика початкової школи / О. Савченко. К., 1999. 422 с.
21. Сліпець О. Б. Я у світі: конспекти уроків: 4 кл. до підр. Бібік Н. М. / О. Б. Сліпець. Тернопіль: Навч. кн. Богдан, 2017. –112 с.
22. Сидоренко В. К., Котелянець Н. В. Трудове навчання : підручник : 1 клас. К. : СИЦІЯ, 2012. 128 с.
23. Сидоренко В. К., Котелянець Н. В., Агеєва О. В. Трудове навчання : підручник : 3 клас. К. : СИЦІЯ, 2013. 128 с.
24. Сидоренко В. К., Котелянець Н. В. Трудове навчання : підручник : 2 клас – К. : СИЦІЯ, 2012. – 127 с.
25. Сидоренко В. К., Котелянець Н. В., Агеєва О. В. Трудове навчання : підручник : 4 клас. К. : СИЦІЯ, 2015. 60 с.
26. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науч.-метод. посobie / О. І. Помету, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Помету. К. : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
27. Терещук А. І. Трудове навчання : методичні та дидактичні матеріали / А. І. Терещук, О. М. Коберник. Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 160 с.
28. Тименко В. П., Веремійчик І. М. Трудове навчання : підручник : 1 клас. К. : Генеза, 2012. 111 с.
29. Тименко В. П., Веремійчик І. М. Трудове навчання : підручник : 4 клас. К. Генеза, 2015. 104 с.
30. Тименко В. П., Веремійчик І. М. Трудове навчання : підручник : 2 клас. К. : Генеза, 2012. 159 с.
31. Тименко В. П. Методика викладання художньої праці в початкових класах : навч. метод. пос. К. : Спалах, 2000. 72 с.
32. Тименко В. П., Веремійчик І. М. Трудове навчання : підручник : 3 клас. К. : Генеза, 2013. 106 с.
33. Трудове навчання : підручник / Сидоренко В. К., Котелянець Н. В. – Київ : СИЦІЯ, 2012.
34. Трудове навчання : підручник / Сидоренко В. К., Котелянець Н. В., Агеєва О. В. Київ : СИЦІЯ, 2013.
35. Трудове навчання : підручник / Веремійчик І. М., Тименко В. П. Київ : Генеза, 2015.
36. Шутяк В. Г. Методика викладання трудового навчання в початковій школі. Рівне : РДГУ, 2002. 278 с.
37. Я досліджую світ : підр. інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. : (у 2-х ч.): Ч. 1. / Гільберг Т. та ін. Київ : Генеза, 2018. 112 с.
38. Я досліджую світ : підр. інтегрованого курсу для 1-го кл. закл. заг. сер. осв. : (у 2-х ч.): Ч. 2. / Гільберг Т., Тарнавська С., Гнатюк О., Павич Н. Київ : Генеза, 2018. 112 с.

Допоміжна:

1. Ботюк О. Ф. Декоративні кошики. Конструювання з паперу. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2002. 12 с.
2. Ботюк О. Ф. Деревознавство : навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2002. 100 с.
3. Ботюк О. Ф. Конструювання з паперу методом орігамі. Тернопіль : навчальна книга. Богдан, 2002. 64 с.
4. Веремійчик І. М. Майстрик і Майстринка. 2 клас. К. : Освіта, 1997. 128 с.
5. Веремійчик І. М. Майструй і твори. 3 клас. К. : Освіта. 128 с.
6. Денисенко О. П. Трудове навчання. 2 клас. К. : Освіта, 2007. 122 с.
7. Денисенко О. П. Трудове навчання. 3 клас. К. : Освіта, 2008. 128 с.

8. Інноваційні підходи до викладання предмету «Я у світі». Режим доступу до публікації:
library.ippro.com.ua/.../Інноваційні%20підходи%20до%20викладання%20предмета%20
Назва з екрану.
9. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. К. : Абрис, 1997. 416 с.

11. Інформаційні ресурси

5. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
<https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України . 2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/pochatkova/opys-klyuchovyh-zmin.pdf> С. 28 - 33.
8. Оновлені програми для початкової школи 1-4 класів («Природознавство» (1-4 кл) та «Я у Світі» 3 - 4 кл. (ОНОВЛЕНІ): <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

Методика навчання освітньої галузі «Мистецтво»

1. Кардашов, В. М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ «Слово», 2007. 320 с.
2. Красовська, О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навчальний посібник. Львів «Новий світ – 2000», 2012. 292 с.
3. Масол, Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі. Харків «Ранок», 2006. 255 с.
4. Мельник В. Декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль «Підручники і посібники», 2017. 64 с.